

**Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta
Ta Hellēnisti Heuriskomena**

Origenes

Coloniæ, 1685

Origenis Commentariorum In Evangelium Secundum Matthæum Tomus
Decimus Sextus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79842](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-79842)

ORIGENIS ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ
COMMENTARIORUM ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ
IN EVANGELIUM ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ
SECUNDUM MATTHÆUM ΕΞΗΓΗΤΙΚΩΝ
TOMUS DECIMUS SEXTUS. ΤΟΜΟΥ

Matth. 20. **C**VM autem ascensurus esset Iesus Ierosolymam, assump^tis duodecim Discipulis secreta in via, & ait illis: & reliqua, usque ad id: Et tertia die resurgent. Paria his quoque
19. Marcus conscripsit hoc modo: Erant autem in via ascendentibus Ierosolymam, & praece^{re}debat illos Iesus; & reliqua, usque ad id: Et tertia die resurgent. Nec non iis consen^{re}tit videtur Lucas qui scriptis: Assump^tis
32. seq. autem Iesu duodecim, & ait illis, & cetera, ad id usque: Et non intelligebant, quae dicebantur. Qui nos ad sui imitationem adhortatur Paulus, quemadmodum & ipse
1 Cor. 11. 1. Christum imitatus est, quique ait: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi, cum Christum nos et in aperta pericula se misisse, & Ierosolymam ascendisse, postquam le Sacerdotum Principibus, & Scribis traditum, & morte damnatum iri, ceteraque prae^{re}scivit, simile aliquid fecit: Agabus enim sumpta ejus zona & alligans sibi pedes & manus dixit: Hec dicit Spiritus Sanctus; Virum cuius est zonahac, sic alligabunt, postquam erit Ierosolymam. Hec postquam accepit Paulus, tanquam ad magistrum exemplum se componens, Ierosolymam alacriter se contulit. Cum autem prae^{re}nimio adversus ipsum a^uto flentibus nonnullis, & quo minus Ierosolymam peteret, obstantibus humanitus fuisse adfectus, dixit: Quid facitis flentes, & affligentes, cum in me ego enim non solum alligari, sed & mori in Ierosolymam paratus sum propter nomen Domini mei Iesu. His animo perceptis, impendebatibus nonnunquam ærumnosis tentationibus, prout rationi consentaneum erit, foriter obstantibus; exemplar nobis rerum ejusmodi Sospitatem primò & præcipue, ipsius vero deinde Apostolum proponentes. At nec ea, nec quæ super iis protulimus, contraria illis esse existimes: Si persequenter vos ex civitate ista, fugite in aliam, & reliquis; neque lecessum Iesu, postquam Iohannem in carcerem compactum accepit: sic enim statuimus, neque semper devitanda esse pericula; ne-

COMMENTARIA IN MATTHÆUM.

409

que semper *is esse* occurrentum; at prudente in Christo viro opus est, ut quoniam tempore retrocedendum sit, exploraret; tum & quo tempore prompto animo subeundum sit certamen, absque ulla recessu, longe vero magis absque fuga. Atque haec quidem praesentis loci significationi confona dicta sunt, ad mortis periculorumque excitandum contemptum. Deinceps observandum venit, quod cum Jerosolymam ascensurus esset Iesus, ubi Duodecim servorum assumisit, unus è Duodecim etiamnum erat Judas, ac seorsum Judam assumisit: dignum enim adhuc eum fuisse credibile est qui seorsum cum reliquis Undecim assumeretur; & quum in via dixit eis: *Ecce ascendimus Ierosolymam*, & Matth. 20. quæ subnexa sunt, hunc procul dubio ^{18.} unum ex iis esse statuit, qui toleranda à Magistro suo mala audiret: non eum à se repellens ac rejiciens, quod nemper eis à se agendas, quemadmodum unusquisque nostrum, ignoraret Judas: nobis quippe omnibus dictum est: *Ne glorieris in crastinum, ignorans quid supervenientura parat dies*; Prov. 27.1. nondum autem, opinor, in cor Iude Simonis Iscariotes prodidit Iesu voluntatem immiserat Diabolus. Et quoniam nobis explicandum incumbit in praesentia Evangelium secundum Matthæum, ab initio ad hunc usque locum Evangelium accurate evolvens disquirat qui poterit, an à Matthæo nondum incutatus fuerit Judas; sed duodecim Discipulos enumerans dixerit tantum, *Judas Iscariotes qui tradidit illum*. Verum ut reliquis Apostolis similem prius fuisse Judam demonstraremus ^{4.} plura à nobis tum producta sunt, cum hunc locum excuteremus: *Hos duodecim misit Iesu, pricipiens eis, dicens quæ scripta existant. Quæ autem dicta sunt hoc loco cum iis contendenda sunt quæ supra in eandem prope sententiam conscripta sunt; quoniam istuc propter ejusmodi vaticinia à Servatore edita: Assumens eum Petrus, caput increpare illum dicens; Absit à te Domine, non erit tibi hoc: nihil autem hic à Discipulis dictum factumve fuisse scriptis traditum est, quin sultinenda esse graviora praenuntiaretur: & nunc propterea siluisse Discipulos existimo, quod superius quum assumens cum Petrus capisset increpare illum dicens; Absit à te Domine, non erit tibi hoc: Conversus Iesus dixit Petro; Vade post me Satana, scandalum es mibi, quoniam non sapis et quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum.* Verisimile ergo est responsi Petro dati memores eos, ne eadem, vel etiam pejora à Sostitatore audirent, cavisse. At priorem sa-

Fff ne,

ne,

COMMENTARIA IN MATTHÆUM.

411

Almys (sic autem quicunque terreno huic
loco conidunt, appello) Iesus proditur;
quiique Dei cultores se profitentur, & quasi
Sacerdotum Principes sunt Iudei, quiique
sacras Scripturas explanare se gloriantur
Scribē, Iesum capit is damnant, cum
maledictis cum ac convicis profundunt;
& quotiescumque Iesum, ipsiusque doctrinam
inter Gentes derident, nūquām non
illis cum tradint; & quām ipsius prece-
pta exērantur, & aboleverēti cupiunt, lin-
guis suis cultum Deo per Iesum Christum
exhibitum semper flagellare, ipsiusque
Christum cruci suffigunt: at his ille melior
hād multo post relurgit, viārumque aſſecu-
tis vivens conficitur: Nūc enim quis
cacus, ut ex Dei persona ait Iaia, nūſi ^{Isaia 42, 19.}
ſervi mei; & qui surdi, nūſi qui eorum domi-
nantur? Cum magnis quidem & Proph-
etico ingenio ac ſpiritu ait: Surdi audite, &
cæci inveniātis ad videndum; Et qui cacus ^{Isaia 42,}
nūſi servi mei; & qui surdi, nūſi qui eorum ^{18, 19.}
dominantur? & exēcati ſunt servi Dei:
Iesu enim in iudicium in hunc mundum ve-
nit, ut qui non vident, (ii autem ſunt
Gentes) videant; & qui vident (nimis tūm ^{Io. 9, 39.}
Iſrael) cæſiant. Tanto igitur exorto ve-
rolumine, ac illud oſtendente Dei verbo,
a dicente: Ecce vir oriens nomen eius; lu-^{Zach. 6, 12.}
mētamen neutiquam viderunt, quoniam
Excavavit illos malitia eorum, & nescierunt ^{Sap. 2, 21.}
Sacra menta Dei, & novum ac incredibile
populo huic, & Gentibus accidit: videbat
quidem populus unumquemque Prophetarum
lucernam eſt; exortum vero So-^{Mal. 4, 2, 20.}
lem ipsum iustitiam non agnoverunt; idcir-
co & ſi quām habere lucernam viſi ſunt, iis
ablaſta eſt: at Gentium populus in tenebris
ſedens lumen vidit, non quale viderat
Iſrael, exiguum ſcilicet; exiguum quip-
pelumen unusquisque Prophetarum erat,
ſed populus in tenebris ſedens, lumen ma-
gnum, Dominum nempe, & Servato-
rem nostrum Iesum Christum vidit; cuius
tum apparet magnitudo, quām ^{Attinet} ^{Sap. 8, 2.}
a fine terra, uſque ad finem fortiter, & diſpo-
nit Ecclesiā ſuaviter, quando Spiritus
ipſius replevit terram, completo tūm va-
tincio quo in novissimis diebus maniſtum ^{Isa 2, 2.}
futurum montem Dei prænuntiat: & nunc
eunt ad eum omnes Cartæ, & ſi euidem
eunt ad eum omnes Cartæ, & ſi euidem

Περὶ τῶν γένων ζενεδαγώ.

De filiis Zebedæi.

Τότε περιεῖλανεν αὐτῷ ή μήτηρ τῷ γὰρ ζε-

Tunc accessit ad eum mater filiorum Zibe- Matth. 20.

Fff 2 *det* 20.

dat cum filiis suis, & reliqua, usque ad id:
Audientes autem decem indignati sunt de duobus
fratribus. Idem à Marco his verbis pro-
dicatum est: Et accidunt ad eum Iacobus & Iohannes
filii Zebedai, & dicunt ei, & cætera,
ad hæc usque: Cuperunt indignari de Iacobbo
& Iohanne. Hic aliquid minime aspernandum,
& Evangelio Iesu Christi accommodum
investigare operæ pretium est; quoniam
rudioribus, & usquequaque simpli-
cibus, & qui Dei, ipsiusque Scripturarum
profunda perscrutari nesciunt, postulatio-
nis, & Iesu ad eam responsoris simplicitatem
contextus ostendit; at qui quæstiones
aliquantulum discutere scunt, iis levis esse
videtur, & parvi pretii, quæ hinc exsurgit
sententia, & quam præsternit quoniam re-
sponso det Iesus, nihil ipsius ingenti animo
congruum continet. Quemadmodum
enim in mundi hujusce regno summum ho-
noris locum videntur adepti qui Regi in
regio habitu sedenti, vel negotia aliqua ad
regium munus pertinentia administranti
adsident; ita filiorum Zebedai mater,
prout juxta literam intelligitur, vel,
quemadmodum scripsit Marcus, Iacobus & Iohannes, à Servatore postulasse
videntur, ut in ipsius regno constitutus
unus ad dextris ipsius, alter vero ad sinistris
federet: & nihil certe mirum erat præ
simplicitate & imperitio de crevisse mulie-
rem hæc esse postulanda. Demus præ-
terea duos Apostolos, utpote homines ad-
huc imperfetos, neque quicquam subli-
mius de regno Christi cogitantes, talia
de iis qui Iesu assidentib; finxit; at quo-
niam Iesus ipse magnum quid esse conce-
dens, à dextris, sinistrisve suis sedere,
petitionis magnitudinem extollit, & dicit:

Mors. 20. *Nescitis quid petatis, &c: Non est meum dare,*
23. *sed quibus paratum est à Patre meo, acutus*
Scriptura auditor est sibi videns aliquis,
quidam sibi velit, à dextris Iesu, vel à
sinistris in ipsis regno postulabat.
Ac in eorum quidem gratiam qui hæc an-
xie nimis ac curiose à nobis disquiri putant,
colligenda sunt quæ de Dei vel Christi
sessione scripta extant; ut ex eorum ad id
collectorum examine, & invicem compa-
ratione, è prolato simpliciori exemplo
sententia magnitudo elucescat. Quale
3. Reg. 22. *illud est quod tertio Regum scriptum ex-*
19. *stat, dixisse Michæam: Vidi Deum Israel*
sedentem super solium suum, & omnis exerci-
tus cœli apertus et à dextris er à sinistris,
& carera: & in secundo Paralipome-
non his fere consimilia dicit dicit Mi-

διηγέσι μεντη τετραθ Βασιλεῶν γένεσι
νον οὐτι θρόνος αὐτῷ, καὶ πάσαν ισεγαν
θεανύμων αὐτῷ, τῷ Θεῷ. εν γῇ τῇ δύστερῃ

Α εδαίς μή τῷ γάν ψῶν αἰτίς, καὶ τὰ ἔξη, ἔως τοῦ
αἰχθυτοῦ ὃ δέ σένα, πγανάκητον φεύγει
δύο ἀδελφῶν. τὸ δέκατον αἰτίας ἐπί μαρτυρίου
χραψετέον τὸν τερπόν. καὶ ταπειρούμενον
ἀντηὶ ιάνως οὐκανάντης οὐ γοι ζεβεδαίου
λέγετον αἰτίας, καὶ ζεβεδαίου
ναυτεῖν τοῖς ιακώσι, καὶ ιωάννης ἀξιόντος
ταπειρούμενος ζητεῖται * νένερον οὐκαταφέρει
τηνον καὶ αἰλιθῶς θαυματεῖται * πεπονθίστησε
τοῦ, ἐπεὶ τὸ ρόπτον τοῖς μεν ἀπλατερεσίοις, καὶ πατητικοῖς
B αἰκρατοῖς, καὶ βασιθεῖται τῷ γεγονόντι μετοικίᾳ
πηναρμόνιος ζητεῖ, ἐμφανίεις αἰπλότητας
ώστες, καὶ τοῖς αὐτοῖς πηνοῖς διπλεσίεις.
Οις ἐκαὶ πηνοτὸν διωρμόνιος βασιλεὺς
ταπειρούματα ὁ αὐτότεν ἐμφανόρμον
βερεχής εστι, καὶ μετεπένθητος ἐπεινέχων, μανσά
στε πηνοῖς διπλεσίεις), αἴμοδόν αὐτοῦ τηγε
λεονία. ἀσπέ τοῦ πεπονθίστητος βασιλέας
ταπειρούμην δοκεστον εἶναι οὐ συγκατεβούμενον
τῷ βασιλεῖ τῷ βασιλικῇ εδητικόνδειον
καὶ ὀπιστον τῷ τῷ τῆς βασιλικῆς πειραμάτων δι-
πονι, ἔτω δέξητο τῷ λέξιν οὐαλαρούντο
μήποτε τῷ γάν ζεβεδαίος, ή, ὡς ὁ μαρτυρού-
χραψεν, ιακώς οὐκανάντης, αἰξεν διποτὸς ζε-
περες τῷ καθεδατίας, τὸν μὲν επερον δέξει
αὐτὸν τῷ βασιλείας πυχανόντος, τὸν δέ
πον δέξειεσών. καὶ εἰδέν μεν τὸν ταπειρούμενον
νεύκα διποτότητος καὶ ιδιωτίας τοιμάτηνοι-
ζειν αξιέν. δεδόδωτος δέ σπανοι οὐ διο διποτούλοις
αὐθρωποι επιπτελεῖς, καὶ μπονεν νοετες βασι-
τερον τοῖς τῷ βασιλείας χειστ, τιμάτα
D λάμβανον τοῖς τῷ συγκατεβούμενον πηνοῖς
ἐπαν ἐκ τοῦ πηνοῖς συγκατατίθεμον τὸ μ-
γα είνατο καθεδατίας τηνα εἰπεξεῖν δέξει
διπον μέντον αὐτοῦ, ἐπειρητεῖς ζεβεδαίον, καὶ λέγειτο
αὐτοῖς τοῖς αἰτεῖστοις, καὶ. τοῦ ζεβεδαίον δέξει
αὐλητας ζεβεδαίοις τῷ πατερούς μεταποιη-
τις ἀν συνετος δοκῶν εἶναι αἰρεστος της προ-
φητης, τι βέλεται τὸ καθεδεῖσθαι τῷ δέξειν οὐδε
διωνύμων πηνοῖς τῷ βασιλείας αὐτοῦ. καὶ τοῖς
τοῖς τασταλαμειοντας γε ταπειρούμενον μηδε
E τιμάτα ζητεῖν, συνακτέον τοῖς τοῖς καθεστοσ αι-
γεγραμμένα δεξεῖται τῷ χριστούντα τῷ βασιλεῖ
εις τοῦ πηνού γομένων, τοῦ ταπειρούμενον πηνοῖς
αὐλητας, αὐτατεῖαι διηνητη μέγεθος πηνούμα-
τος διποτόπτερος τοῦ ταπειρούμενος λοφοθεῖσος
πηνού, τοῖς τοῖς μικραῖς εἴδον θεον τοῦ πηνού καθημε-
τος εξανθεῖσται τοῖς αὐτοῖς εἰπεξεῖν δέξειν αὐτοῖς κατε-
ατος τοῖς τοῖς επιπομένων, αὐτοῖς μικραῖς φοστη-

COMMENTARIA IN MATTHÆUM.

473

Fff a Paulus

Paulus ait: *Et omnes eundem secum spirituam per-
1. Cor. 10. 13. lem manducaverunt: Et omnes eundem potum
4. spiritualem biberunt (bebabant autem de spiri-
tuali, consequente eos Petra, Petra autem erat
Christus; ita super Petram hanc stans spiri-
tualis, obidique gratias Deo agens, & de se
P. 39. 3. ipse dicens: Statuit super petram pedes meos,
& direxit gressus meos; is inquam hanc Dei
super spiritualem thronum sessionem, spiri-
tualem esse dixerit; & sessionem Christi pa-
riter, & Christum à dextris virtutis federe
spiritualem esse dixerit; nihil enim de cor-
porali sessione per illa significatur, quam
id esse definerunt, clunibus sed alieni in-
cumbentibus inniti; nam quod hac cor-
poraliter nuncupata fint, ridiculum foret
thronos esse quosdam (ex quanam materia,
mihī non liquet) fabricatos existimare, ses-
sionis Dei vel Christi capaces, eorumve
qui à dextris, vel sinistris Christi sedent,
quibus nimirum id Pater præparavit. Cer-
tè an ecclī militiam arbitrari fas sit à dextris
vel sinistris Ueī corporaliter stare; vel fibi
rufum fingere salutem adeptos, & laudem
meritos a corporis regis nostri Iesu Christi
dextris esse; at vitupetio & reprehensione
dignos, ac perituros, à corporeis simili-
ter sinistris stare, haud satis scio. At vide,
anno Christum recuperato suo imperio in
regnum restitui, destructo quod in mortali-
bus hominum corporibus regnabat pec-
cato, & omni in improbos imperium te-
nente principatu, & potestate, ac ditio-
ne, idem sit quod in maiestate sua solio i-
psum confidere: omnia autem Deo dextra
efficer, ita ut nihil ipsius ratione sinistrum
sit, idem sit atque à dextris & à sinistris i-
psius in regno Christi, qui Verbum est,
federe; quæ à dextris sessio iis continget
qui à dextris virtutis erunt, ut iis exemplo
sint, qui quod ad virtutis dextram erit in-
tuebantur: quos in pristinum statum Deus
restituit, postquam openi iis contulit, &
ut ad Christi sublimitatem proprius accede-
rent, dispositi; ut qui iis qui Christo ap-
propinquant præcellet, sit à dextris, &
velut ipsum contingat, & dextra Verbi
adhærefcat: qui vero dignitate inferior erit
ac meritis, prope sinistram ipsius sit. Ac
vide, num à Christi dextris ea esse, animo
fingere possit, quæ opificia Dei sub sen-
sum cernendi non cadentia appellantur;
à sinistris autem, quæ a spectabilia, & cor-
porea sunt; in universa autem regnum te-
net Christus. Iam nunc autem eorum
qui ad ipsum proprius accedunt, dextra
aliqui, & quæ intellectu comprehendentur,
fortis sunt; sinistra autem alii, & quæ
fensi sunt. Videndum autem, anno ve-
ra filiorum Zebedæi mater, quos Boaner-
ges, hoc est tonitru filios; vel tonitru*

Ι. ΡΙΓΕΝΙΣ
Α αὐτῆς ὑδατος, Φιο. οὐ πούτες τοι αὐτὸς ορέων
πνυθματικὸν ἔφαγον, οὐ πάντες τοι αὐτὸς πόνοι
πνυθματικον ἔπιον. ἔπιον γὰρ οὐκ πνυθματικὸς
ἀκολεύθεστος πέτρας. οὐδὲ πέτραν ὁ χειρός, οὐ
τως εἶποι αὐτὸν οὐτὸν τὸν πέτραν ταῦτη ἔστι
πνυθματικός, οὐ πλίτετων οὐχαιεσσόν τοῦ θεοῦ,
οὐ λέσσον καὶ τοῦτο εἶναι δ. εἰποντες τὸν πέτραν τοῦ
πόδας με, οὐκ καταύθιστας οὐ διαβιβατά με,
οὐ πνυθματικὸν ἔπιον καθίστησι θεοῦ πλίτη πνυθμα-
τικὸς θρόνος. οὐ χειρός οὐδούσιος, οὐ τοῦ εἰδέναι τοῦ
Β διωμέως καθεύδει τὸν χειρόν, πνυθματικὸν
ἔστι. εδέν γε καὶ ταῦτα δηλεῖται τοῖς Κομα-
τικοῖς καθίστασι, οὐ διέσπουτος οὐδεργασμὸν ἔναρτον
τῷ ιχιώντεδε τοῖς Κοματικοῖς πνυθματικοῖς, καὶ γρά-
γελοισιν διὰ τοῦ Κοματικῶν ταῦτα ἀνομαλί-
νοις ζειν θρόνος τινάς εἶναι δεδημιουργούμενος,
οὐδὲ εἴδει αὐτὸν ποιας μῆλος, δεκτικὸς τῆς καθίστη-
σι θεοῦ, οὐ χειρός, οὐ τῷ κατεστησθεντού θεοῦ
αὐτῷ, οὐ δέ διωνύμων χειρός, δις ποιμαστεσθεντού
τοῦ πατέρος. οὐδὲ εἰδεῖται εἰδιαγένεται Κοματικοίς
νομίζειν εἶναι τοῦ εἰδέναι καὶ διωνύμων θεοῖς
ἔπικεναγμάτων τοῦτον οὐ διέγειν Κοματικοῖς,
πάλιν δέρει τοὺς μηδενὶ οὐδεμίην οὐτανομούμενος
εἰν τοῖς Κοματικοῖς εἶναι δεξιόν οὐ διατησσούμενος
μηδὲ τοσὸς χειρός. τοὺς δέ Φεντετεκούντολεμούμενος
εἰν τοῖς αιγαλοῦντέστοις σωματικοῖς διωνύμων,
απλά μητοτε τοῦ μηδεποτατηματοῦ θεοῦ
βασιλείαν διπλασίοντα τῷ θεῷ δέρχοντα χειρόν
καταργητέοντες τῆς βασιλείας εἰν τοῖς
Φυντοῖς σώμαστον αὐθεύποτον οὐ μαρτιανός, οὐ πα-
σῶν τῆς δερχόντος τοντορέων δέρχομενος, οὐ διεπει-
δωμέως, τοτέ εἰσι τοις καθεύδοντας αὐτοῖς
θρόνος δέξιον αὐτῷ. οὐ δέ εἰδέναι ποιησποτόν
τοῦ θεοῦ, οὐ μηκέτι οὐ σκαρπόντι τοτεστελέντον, τοτέ
εἰσι τοῦ εσόδημον εἰν τοῖς εἰδέναι τῆς διωμέως ε-
σομένοις, τοτέ τοῦ διάδημα μελλεῖται βλέπει
τοῦ εἰδέναι τῆς διωμέως, καθεύδειτε εἰδέναι
καὶ οὐ διωνύμων αὐτοῦ εἰν τῇ βασιλείᾳ χει-
ρός τοῦ τολόγου δέξιον. οὐ δέ τασσόμενος εἰρή-
νετος, οὐ μὲν τασσούμενος τοῦ εργάτων οὐ δέξιον,
οὐ δέξιον, οὐ διογειτούμενος αὐτοῦ, καὶ πολλούμενος
τοῖς τολόγοις δέξιον. οὐ δέ τασσόμενος εἰρή-
νετος τοῦ εργάτων αὐτοῦ, δέξιον οὐδετέρον διωμα-
τοῦ χειρός, οὐ δέξιον οὐκ σωματικοῦ
διλαχειρός μὲν πάντων βασιλέων. οὐδὲ τοῦ
νοντού αὐτοῦ, οὐ μὲν κεκλήρωται οὐ δέξιον
αιλιθεύν μητροῦ τῷ μὲν ζεβεδαῖος, εἰσεκάλεσε
βασιλέα

martyrium his significari probetur, non eo A σὺ τέτοις τὸ μαρτύριον, & μόνῳ χείσεται πε-
 τῷ. πατέρε, εἰδωλαρίν, παρένεγκε ἔτο τὸ πη-
 ειον ἀπὸ ἐμοῦ, ὡς Ἐπιπόνως πινόμηνον τὸ τε-
 διαδεχομένητὸς ἐν τῷ μαρτυρίῳ ἀγωνας, τος
 πειπητωμένας τὰ ηγετὸν ἐν τῷ μαρτυρίῳ
 πειρασμὸν πολτα το τοσαγανίδρῳ αὐτῷ.
 ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν εἰρηναίῳ μαρτυρίῳ, πατέ-
 ποδέστω τῷ κυρίῳ φειπόμενον ἀντιτίθε-
 μοι; ποτέπον σωτηρίας λύτρωμακεν τὸ οὐρα-
 νογειαν Ἐπικαλέσομαι. τας δικαιεις μετα τῷ κυρίῳ
 λυτρόστω. ἐναντίον πιντός τε λαοὸν αὐτῷ πι-
 μισθετο τοντον κυρίου θεματον το τούτον αὐτῷ.
 ἐδεν γαρ ειδωλαμεθα πλειον λυτρωματο το κυ-
 ριῳ εφ' οις διηγετήτημεν, ή τὸ διανητηρίον
 τηρητον τοσούμων λαβεῖν, τὸ Ἐπικαλέσαν τὸ
 Συνειδομενα τοντον εἰς τὸ πινακίδον. οὐδὲ επιπο-
 νοι λυτρόδωσις τας δικαιεις αὐτῷ πατέποντο
 εἰρηναίον πιντός τε λαοὸν αὐτῷ. Καθετο
 διδαξεν ἐν τέτοις ὅτι τὸ ποτέπον * εἰν οὐτα-
 γαγων τοις κατα τὸ ποτέπον το. πάμποτε
 πον κυρίου θεατον τῷ λαοὶ οὐτοις αὐτῷ. το δια-
 νοια τὸ μαρτύριον διον εἰν, ἀν τῷ μηρέν κατεῖ-
 ποτέπον σωτηρίας. τὸ διλοιπόν, βαπτίσμα, το
 καθο μηρέν κατεῖπε πιτες πόνες, ποτέπον ει-
 επιπονόμηνον τῷ διαφεροντος πάντα τα φε-
 αγόρδηα εἰς εαυτον, αναλαμβάνοντο, καν-
 νειποντες τας αιλυρόνας, καὶ μη αποβε-
 νει αυτας, μηδὲ λυτράλοντες, καὶ μουσικον.
 καθο δὲ αφεσι λαμβάνει αιματηματων
 τωμένας, βαπτίσματο ειναι. εἰ γδὲ τὸ βαπτίσμα
 αφεσι αιματηματων επαγγέλει, καθο
 παρειληφαμένων φει διεν μηδαπε το πνευματι-
 βαπτίσματο, αφεσι δὲ λαμβάνει αιμα-
 τηματων το διτο τὸ μαρτυρίου τωμένας βα-
 πτίσμα, βαπτίσμα το μαρτυρίου διόρθωσι
 γοτον αν. οτι δε αφεσι αιματηματων μηδε
 τῷ τὸ μαρτυρίου τωμέναντι, δηλον ει τε.
 πᾶς δε εαν ομολογήσητον εμοι ειμι πατέρες το
 ανθρωποι, ομολογήσω πατέρα ενάπο μετε-
 δει τὸ πατέρες με το ει τοις φερον, ομολο-
 γηι δε εμι πατέρεν το ει τοις φερον πατέροι
 τωντηρη πάντα τον ομολογήσαντα, καὶ τον
 απειδε * ομολογίας διποτοι αιματηματων.
 η το διποτοι αιματηματων εκ ομολο-
 γησα, εκ εσαι αιλυρέες το. πᾶς δε ει ομολο-
 γησε εμοι, καὶ το εξης. Καὶ διμα δι οτι εμ-
 ποδει διεν φερον πατέρες ομολογησοτο
 τηρη τον οποιωποτων ενοχον αιματηματι.
 παρρησιαζομένων γδε ενώπιον πατέρες ειναι ομολογία τὸ πατέρος ομολογημένων, οιοσδε
 τὸ πατέρος ομολογίας. μη ταυτω δε ημας ει ο σωτηρες το μετε-
 καὶ τὸ ποτέπον πινει, καὶ τὸ βαπτίσμα βαπτίζει. καὶ γδε ηνίκα οιονται πατέρες

παρρησιαζομένων γδε ενώπιον πατέρες ειναι ομολογία τὸ πατέρος ομολογημένων, οιοσδε
 τὸ πατέρος ομολογίας. μη ταυτω δε ημας ει ο σωτηρες το μετε-
 καὶ τὸ ποτέπον πινει, καὶ τὸ βαπτίσμα βαπτίζει. καὶ γδε ηνίκα οιονται πατέρες

στὸν ἀπέκχενον οὐκεδίνεις καρνούσων Σάπτισμα
μετανοίας εἰς ἀφεσιν ἀμαρτιῶν, καὶ οὐδὲς ἀλλα-
γήντας τὸν ιωαννέν, Σάπτισμα τὸ
διονεύστατον λαζαρύντος τὰ ήγετες ἀμαρ-
τιῶντας, οὐκέτι καὶ τὸ λατρεῖον αὐτὸς καθαρι-
σθεῖν. μᾶλλον οὐ μαρτυρεῖται, παῦθεν ἐβαπτίζετο
ηπος Πτολεμαϊκού μαρτυρεῖται, παῦθεν ἐβαπτίζετο
μαλακεῖν ἡμέρας ἀμαρτιῶν, οὐκέτις λύ-
σην αὐτὸν τοῦτον, καὶ αὐτὸν ἐκαθαρίσθεντο
τηνάκις οὐκέτις, ἐπειδεὶς αὐτὸς απέκτεινεν ιδι-
κινοντὸν ιωαννὸν μαχαίραν. οὐδὲ τὸν θραυσμὸν Σα-
πτισμὸν, οὐδὲ τὸν θραυσμὸν θανάτον, κατεδίκασε τὸν
ιωαννὸν μαχαίριντα διάτονον τὸν ἀληθεῖας λό-
γοντος πάτριον τὸν θνήσκον. διάδοκον δέ ταῦτα τὸ
μαχαίριαν οὐκέτις ιωαννὸν, μηδὲ τὸν θανάτον κα-
τεδίκασε, φάσκων εἰτὶ τὸν θανάτον ψεύται ταῦτα.
εὐθὺς ιωαννὸν ὁ αὐτελθός θύει, οὐκέτις οὐκονιωνός εἰν
τηθῆντα, καὶ Βασιλέα, καὶ Σαρμανὸν εἰντοσθε,
εὑρίσκουν εἰν τὴν θνήσκον τὸν καλεγμόν πάτριον, διά-
τον λόγον τὸν θεοῦ, καὶ ταῦτα. Καὶ εἰπετελούντο
καλύπτειν εἰν τὴν θνήσκον τεθεωρηκέναι. οὐδὲ τοῦτο
θεοῦ τὸν διατελθόμυνον διηγούσιν εἰς τὸ ποτό-
ντον, καὶ τὸ Σάπτισμα, Τιμόθεον Φοντον. ὁταν
ιστητε τὸ βρόμικό τὸ σωτῆρον τοῦτον εἰλέγει. ἐμὲν
βρόμικόν ειν, οὐα ποιῶ τὸ θεληματός πέμ-
ψιτος με, καὶ τελειώσω αὖτον τὸ έργον, οὐτως
ανέλογον ειν ποτέρον ἐκάπιν τὸ βεβώματον, δι-
τομησον μηδὲ διορίσατο διπλό τὸ βρόμικατον, καὶ
τούτονταυταγματικός. οὐμας ἡ ὁδωμάτε-
ιοτηποτοτομόπτοτο τὸ μηδὲ περιποτον εῖται,
τὸ βεβώμα. τὸ δὲ θεωρητικόν, τὸ πόμα. Καὶ γο-
τορέστοντειν, εἰν τῷ ποιῶν τὸ Σέληνα Στήμ-
ψιτος αὐτον, καὶ τελειώσω εἰκάπιν τὸ έργον. τὸ δὲ
πιναγτὸν τὸ Σέληνα τεπέμψιτον αὐτον, οὐ τε-
λειώσω αὐτὸν γνώστων. εἰ δὲ διεπαται, οὐ μη,
εἰς τοιτὸν διαφοράν διαφέρειτο. οὐ τοιτὸν
μεταλλούσετο βεβώματον, καὶ τὸ αὐτόν μηδὲ αἰλιόδος
εἰποτο, καὶ σύκεντος. λέγοι γαρ αὐτὸν δια-
ληγον μηδὲ ἔσθωτο, οὐ περιέξις. αἰλιόδως δὲ πότιση,
οὐ θεωρει, καὶ τὸ τέτο φάσκων ἐρεῖ οὐδὲ τὸ τέτο
πέπτον διδιστοτὸν ἀετον διλογούσας η κλάσας
τοις μαδηταῖς, ἐπειπετότε εἰν η περιέξις. οὐ μη
τὸ τέτο λαβῶν ποτήσιον, δύχαρεστας ἔδωκεν
αὐτοῖς λέγων. πίετε δέ αὐτὸς πάντες, ἐπειδεῖ
τὰ τέτο περιέξων διθυμίσαντα, καὶ τὸ περιγκιπὸν κατορθώσαντα, οὐτως οὐδὲν διατίθε-
περγκιπάτων καὶ εἰτὶ θεωρεῖαν αὐτὸν, καὶ γο κατατοντας φέρειν λέγει. τὸ δὲ περιέξωτο
Ggg

Q. 10. 12. minante vobis in iustitiam, vindemiate in frumentum vita; ut que agenda sunt, primum faciamus: deinde vero subueniet: illuminate vobis lumen scientie; postquam enim mores suos expurgavit aliquis, ad scientiam rectam proficietur, ab eaque lumen mutuatur. Atque haec quidem extra propositum, propter profundius calicis examen, dicta sunt. Ac in vigesimo secundo Psalmo, primum quidem illud dictum est: *Parastin conspectu meo mensam, adversus eos qui tribulani me:*

1. 22. 2. deinde vero illud: *Calix tuus inebrians me*
quam præclarus est. Nec vero quileget hæc,
listere nos ac morati in animum inducat,
quod quæ ad commemorationis superius Dei
vel Christi sessiones pertinent, aliquatenus
exponenda essent; ad id autem responde-
mus hoc nobis duntaxat fuisse propositum,
ut que de sessione jaçantur, ex Scripturis
refelleremus, & ab humiliori interpreta-
tione Lectorem absterreremus; alias enim
desessione, & statione, & ambulatione Dei
vel Christi potissimum erat disputandum,
quod præsens interpretatio nequitquam de-
siderabat; longius enim, & intempestive ab
instituto divertimur. Cæterum hoc à
Sospitatore ad Johannis & Jacobi matris,
vel ipsorum Zebedæi filiorum postulatio-
ne responso dato, *Audientes, inquit, decem*
indignati sunt de duobus fratribus, ut qui cæ-
teris anteferrū postulassent. Nota vero in-
ter indignantes illos fuisse Iudam. Et illud
quoque Marcus scriptum reliquit. Quod si
cum novem aliis inter indignantes erat, vi-
de an nondum Diabolus miserat in cor eius,
ut ipsum Dominum nostrum proderet, sed
voluntate etiam suam ac consilio unus erat
ex Apostolis Iudas. Verum cum multa su-
perius de eo dixerimus, id iterum proban-
dum non sumimus, quod cum eadem Iudæ
eſſet quæ reliquæ voluntas ac propositum,
lapsus est, & ex insano pecuniarum amore,
& Servatoris proditione in Mali laqueum
incidit. *Iesus autem vocavit eos ad se, & ait:*

Matth. 20. incidit. Iesus autem vocavit eos ad se, & ait: 25. & seq. Scitis quia principes Gentium dominantur eorum, & reliqua, usque ad id: Et dare animam suam redemtionem pro multis. Patria his quoque à Marco scripta sunt. Quemadmodum autem in multis aliis, ita & hoc loco eundem five sanationum, five sermonum scriptis traditorum ordinem servasse Matthæum & Marcum observavimus; nam qua his sub-
March. 20. nœxa sunt: Cum autem a censuris esset Iesus le-
75. & seq. rosolymam, a cunctis duodecim Discipulis secre-
to, usque ad id: Et confessim dimisit eos, hæc
omnia eodem ordine servavit Marcus ab
Marc. 10. 3. hoc loco: Erant autem in via ascendentes
& seq.

March. 20. n exa sunt: Cum autem ascensurus esset Iesus le-
17. & seq. ro olymnam, assunxit duodecim Discipulos secre-
to, usque ad id: Et confestim dimittet eos, haec
omnia eodem ordine servavit Marcus ab
March. 10. 3 hoc loco: Erant autem in via ascendentibus
seq.

χει. Οὐθέως δὲ λποελεῖ αὐτός, πάντα τῇ ταξι τετήρηκεν οὐ μάρκος λποει. Ηγαντον
τῇ οὐδὲ αναβαίνοντες εἰς ιεροσόλυμα, μέχει. Οὐθέως δινον λποελεῖ πάλιν οὐδὲ. Πλέον
τοι.

COMMENTARIA IN MATTHÆUM.

41

Ggg 2 ren

*Gal. 2. 9, 10. Dextras dederunt mihi & Barnabe societa-
tis: ut nos in Gentes, ipsi autem in Circum-
cisionem: Tantum ut pauperum memores esse-
mus: & rursum nullam erga subditos æ-
quabilitatem in animum inducentes; ne-
que modestiam & æquabilitatem inter
Christianos potissimum versari debere co-
gitantes, sed inter eos præseruit qui digni-
tatem aliquam in Ecclesia gerunt: scriptum
est enī: *Quanto magnus es, humilia te in**

omnibus, & coram Deo invenies gratiam. Illud quoque scire nos oportet, quod in Proverbii scriptum est his verbis: Antequam
Prov. 18.12

conseratur, exaltatur cor hominis, & antequam
glorificetur, humiliatur; ac devitandum item
est, ne in eam delabamur sententiam, eun-
demque proferamus sermonem, ac qui ex-
cusatione se tueri volens erga Iesum à quo
praecepimus illud acceperat: *Diliges proximum
tuum sicut teipsum; Servatoriis respondere non
erubuit: Et quis se meus proximus? Id etiam
à Paulo didicisse par erat: Quum possemus vo-*
Luc.10.27.
29.

86 8 2 3 2 8 1 2 1

εἴση τὰ σωτηρια εἰπεν· καὶ τις εἰς με γένεται; νομούμενον καὶ αὐτοπάντας ανεγεν-

COMMENTARIA IN MATTHÆUM.

421

Matth. 4. bitum sit ministerium, quando *Angeli ac. A καὶ σύλελοι* *απεσῆλθον*, καὶ δικόνεν αὐτοῖς, καὶ
11. *cesserunt, & ministrabant ei, & rursum mini-*
lob. 12. 2. *stravit ei Martha; non tamen ad id venit,*

ut ipso ministraretur, sed inter hominum
genus conversatus est, ut ministraret, & eo

usque saluti nostrae inserviens procederet,
ut animam suam pro multis qui in se credi-

derant, redemtionis pretium daret: & si,
28. *ut hoc ponamus, omnes in eum credi-
 fident, animam suam utique redemtionis*

pretium pro omnibus dederint. Cuinam
autem animam suam redemtionis pretium

*pro multis dedit? non enim Deo; num-
 quid igitur Malo? is enim in potestate sua*

*nos habuit, donec pro redemtionis mer-
 cede anima Iesu daretur ipso decepto,*

*quasi illius potiri posset, nec animadver-
 tenti si cruciatus in ea retinenda ferendos*

sustinere non posse. Quamobrem Mors
eum imperio suo subiecisse vila, jam ipso

*amplius non imperial, cum factus sit *inter**

mortuos liber, & mortis potestate validior;
coque validior, ut eum potuerint sequi,

quicunque ex iis quos superaverat Mors,
sequi eum voluerunt, nullam adversus

eos potestatem Morte amplius obtinente:
quicunque enim est cum Iesu, à morte

invadi non potest. In hoc ergo quem
expendimus Evangelii loco Servatorem

dedisse animam suam redemtionem pro multis
*scriptum est: at dixit Petrus nos *non cor-**

ruptibilibus auro vel argento redemtos esse de-
vana nostra conversatione paterna traditio-

nis, sed pretioso sanguine; at vero Aposto-
*lus: *Pretio emi eis, nolite fieri servi homi-**

nūm; pretioso ergo Iesu sanguine emi sumus;
anima vero Dei Filii redemtionis

pretium pro nobis data est, non autem
Spiritus ejus, antea enim Patri eum tradi-

*derat dicens: *Pater, in manus tuas comen-**

do spiritum meum, sed neque corpus, ni-
hil enim eis modi de illo scriptis traditum

comperimus. Et quoniam pro multis
anima ipsius redemtionis pretium data est,

nec apud eum remanit, cui redemtionis
pretium pro multis data fuerat, idcirco

*in decimo quinto Psalmo ait: *Non dera-**

linques animam meam in inferno. Verum
quando ad hunc locum semel perveni,

perversa ac malefana se loqui eos commo-
nefactos velim, qui Christi gloriam cele-

*brare se existimantes, quæ ad Primogeni-
 tum omnis creaturæ pertinent cum iis*

confundunt quæ spectant ad animam &
corpus Iesu, fortasse & ipsius spiritum; &

aliquid omnino simplex esse opinantur,
quod visum, & in hac vita conversa-

tum est: ab iis enim sciscitamus, an di-
*vinitas *Imaginis* Dei invisibilis, & *Primo-**

genitum omnis creaturæ praestantia, an

col. 1. 15. ille in quo condita sunt universa in ca-

elis, & in terra, sive visibilia, sive in-

πάλιν δικονέπτωσαν της μαρτιας, αλλα τοι

τέρτη ἐλύτησετο διακονητικα. ἐπεδιμεσε γ

τῷ θρει τῷ αὐτοποντιν, οὐα διακονητη, καὶ το

διακονητην εαυτῷ ψυχην λύτρου απο πολλοῖ

πιεσθαντων εἰς αὐτον. καὶ εἰ καὶ τοις

πάντες Πάτησον εἰς αὐτὸν, δεδοκει αὐτοις λύτρου

ψυχην αὐτῷ λύτρου απο πολλοῖ

τοις πολλοῖς πονει, εἰς δύναμιν μεταβαλ-

νεις τοις πονεις πονεις πονεις απο πο-

λαθεν τῷ καρπει μεταβαλτον τοις πονει-

τοις πονεις τοις πονεις τοις πονεις απο πο-

λαθεν τῷ καρπει μεταβαλτον τοις πονει-

τοις πονεις τοις πονεις τοις πονεις απο πο-

λαθεν τῷ καρπει μεταβαλτον τοις πονει-

τοις πονεις τοις πονεις τοις πονεις απο πο-

λαθεν τῷ καρπει μεταβαλτον τοις πονει-

τοις πονεις τοις πονεις τοις πονεις απο πο-

λαθεν τῷ καρπει μεταβαλτον τοις πονει-

τοις πονεις τοις πονεις τοις πονεις απο πο-

λαθεν τῷ καρπει μεταβαλτον τοις πονει-

τοις πονεις τοις πονεις τοις πονεις απο πο-

λαθεν τῷ καρπει μεταβαλτον τοις πονει-

τοις πονεις τοις πονεις τοις πονεις απο πο-

λαθεν τῷ καρπει μεταβαλτον τοις πονει-

τοις πονεις τοις πονεις τοις πονεις απο πο-

λαθεν τῷ καρπει μεταβαλτον τοις πονει-

τοις πονεις τοις πονεις τοις πονεις απο πο-

λαθεν τῷ καρπει μεταβαλτον τοις πονει-

τοις πονεις τοις πονεις τοις πονεις απο πο-

λαθεν τῷ καρπει μεταβαλτον τοις πονει-

χρυσοῖς, καὶ τὸ διπλόν γῆς, ἐπειδόσιτα, ἐπειδόσιτα
τοῖς ἑτέροις, ἐπειδειότες, ἐπειδέχασι, ἐπειδέ
δέχασι, λύτεροι ἐδόθησαν αὐτῷ πολλάν. καὶ τὸν
εὐδόκειον λύτερον πολεμών κατέχοντι οὐκαν
αιχμαλώτες, ἵνα λάβετο λύτερον. Καὶ εἰχάσσει
τὸ πλικέτον, καὶ τοστὸν ἐκεῖνον λύτερον αὐτὸν
πραιχμαλώτων λαβεῖν· καὶ τοστά φρυγίας
καταφερούν τὸν λυχνίαν ιπτάνεις, καὶ συμπλέγοντες
αὐτὸν, αἰλαβούλημψος λαύτην μεν καὶ τὸ συδεχό-
μενον λύτερον δεδοῦσαν οὐδὲ σωτῆρας. Τέλος
οὐτοσχεχινού την θεότητα σκέψειν, μηδὲ ἀνθε-
δωμένος λύτερον δοθῆναι· πάντας Σπάρεγον εἰ λύτη
τοιποτὸν διπλόν χειρεῖς, αἱλαβούλημψον οὐδὲ
εὐναπισθεῖ τὸν χειρὸν, καὶ την Ψυχὴν αὐτὸς,
αὐτὸς τὸν πεπτωτό σκον πασικλίσεως, αἱλαβούλη-
μψον αὐτὸς, ὡς πλέον, εἰδεῖς τοὺς οὐρανάς ταν,
ανακινθούστηρ, οὐδὲ οὐκολάθημεν· τῷ κυρίῳ
επιπλέοντα εἴστην.

Περὶ τῷ δύο τοφλῶν.

De duobus cæcis,

proper quod locutus sum: ac qui erit ejusmodi, non Iesu solum, iisque quæ hoc loco scripta extant consensum suum præbeat, verum & corum quoque sententiam calleat; nam qui in fidei veritate permanet, & per Verbi opera Verbo adhæret, iuxta pollicitationem Iesu, veritatem cognoscit.

1. b. 8. 32. pollicitationem Jesu, veritatem cognoscit, & ab ipsa liberatur. Nos vero, quandoquidem eorum quae dicta sunt, sentimus non assequimur, cum fide caremus; quoties- I cunque autem intelligimus, a fide nostra habemus ut intelligamus; age, cum prius appreccati qui ab Evangelii tenebris, & obscuritate nos liberat, quae in hunc locum nobis succurrent pro virili parte exponamus; ac illud primum quid sit, Hierichunte egredientibus cum Servatore Discipulis, Jesu, magnam eum turbam fuisse fublecum, perpendamus. Eorum ergo recordatus quae super ea parabola diximus in Evangelio secundum Lucam proposita:

Lue. 10.30 Homo quidam descendebat ab iherusalem in Iericho, & incidit in latrones, vide, num querere possis, annon memorata hic Iericho symbolum sit terrestris illius loci, qui in Scriptura Mundus dici solet. Hierosolyma ergo Hierichunte descendens Adam, hoc est homo, in latrones incidit. At propter multitudinem, quæ Hierichunte est, magna siquidem Hierichunte turba est, postquam ad eam cum Discipulis pervenit Iesu noster, per hunc in Iericho auentum operam dans ut viam iis præterit qui se subsequent, proficitur: nam qui Hierichunte sunt, à cogitationibus mundanis descendere nequeunt, nisi Hierichunte excuntem non ipsum solum Iesum viderint, sed & ipsius Discipulos: at vita care, subsequitur illum turba ingens. Et quisquis attente eos omnes perspexerit, qui juxta divinum verbum vitam agere, nec non & mundum, ac res terrenas despiciatui habere volunt, Iesum, ipsiusque Discipulos sequi, eorumque Hierichunte excuntum vestigia legere, is in loci hujus sensum penetraverit. Iesum ergo turba ingens sequitur, ut post eum ambulantes, eoque utentes itineris Duce, Hierosolymam descendant. Subiungitur certe

Matth. 21. paulo post: *Quum appropinquarent Ierosolymis, & venissent Bethphage ad montem olivetum, tunc Iesum mississe duos discipulos, & reliqua. Tum deinde, cæcos mox fannandos quasi indicante Scriptura, proditum extat: Et ecce duo caci sedentes secus*

Matth. 20. tum extat : Et ecce duo caci sedentes secus

Ἐπεκνυμένος ἐλόγητες ὅσον ἐδέπτω θεοφυστομήμετα τυφλάς, τοῦ. Εἰσὶ δὲ μητροφλεῖα πολλαὶ

A viam, audierunt, quia Iesus transiret, & clama-
maverunt dicentes, Domine, miserere nostri, fili ^{Matth. 20.}

David. Hic vero animadverte, an in hisce
verbis: *Et ecce duo cœci, monstrationem ali-*

quam vox, Ecce, continet. Quod si duos

ergo cœcos indicantem Scripturam aſſe-

qui, in eosque oculos intendere possumus,

dicemus, Iſraēl & Iudeos ante Christi

adventum cœcos fuisse; verum sedentes ſe-

tuu viam, quod in Lege ac Prophetis com-

moranterunt; cœcos quidem, quod ante

Christi in ipsorum animas adventum veros

& legitimos in Lege ac Prophetis compre-

henhos sensus minime intuerentur: id au-

tem vociferatos: Miserere nostri, fili David,

quod Scripturarum sensum nequaquam

callere sibi conſcient; viſum autem recuperare velle, & contenta in Scripturis do-

gmatu cognoscere. At velut cœci, nec

dum magni quipiam de Iesu ſentientes,

*ſed quod in eo carneum erat id unum cogitan-
tes, Filium David qui ex ſemine David*

ſecundum carnem prognatus erat, appellant,

*quoniam nihil amplius mente capie-
bant; omnisque eorum clamor, quem pia-*

*pictate tollere viſi ſunt, nihil aliud de Ser-
vatore proferre ſciebat, quam ipſum eſſe*

Filium David. Quod ſi duos cœcos, Iſra-

ēl & Iudam pronuntio, antequam ad eorum animam Iesu accessiſſet, ad Li-

bras Regum mentem attolle, & populum Iſraelis & Iudeo Roboami temporibus di-

viſum cogita; tum deinde ad Prophetas

attende, qui Iſraeli aliquando, aliquando Iudeo, utriſque vero ſimul aliquando vati-

cinantur. Quod ſi Prophetas evolvere tibi

libuerit, quo pacto utrique ſeorsum vatici-

nati ſint, compertum habebis; Iſraeli autem

ſimul & Iudeo, quando futurum pollicetur

Deus ut per Iesum consummet ſuper domum ^{ter. 31. 31;}

Iudea Teſtamentum novum: non ſecundum Teſ-

ſtamentum quod fecit Deus Paribus, de terra ^{32.}

Ægypti exētibus. Et cum cœci eſſent,

Iſrael, de quo multa à nobis dicta ſunt, cum ab Iſraēl carnali eum diſtingueremus; at-

que itidem Iudea, poſtquam Audierunt,

quia Iesu transire, clamaverunt: poſtquam

audierunt, inquit, ab iis opinor qui an-

nuntiabant ea quæ ad Iesu adventum per-

tinente, ipſumque Hierichunte quæ ipſa

transiſtura eſt tranſire, in hanc quidem per-

grege advenientem, at inde exiſtum, ve-

rentur, ne ſe misericordiam nequaquam

confecutus prætergrediatur; idecirco eum

inclamaverunt dicentes: Miserere nostri,

Domine, fili David. Beneficuſ autem

Servator non præterit, ſed reſtitat, ut

ſtante eo beneficium neutiquam dilabatur

ac prætereat, ſed tanquam de fonte certo

ac perpetuo in eos derivetur, qui bene-

ſicio afficiuntur. Stans ergo Iesu, eorum-

que clamore ac poſtulatione commotus,

Hhh ipsos

ipsos ad se accersit, beneficium suum jam A
inde exorsus, cum eos accersivit; non eos
autem frustra vocavit, nec ita ut in his acci-
tis nihil effectum dederit. Atque utinam
cum ipsum in clamaverimus dicentes: Mi-
serere nostri Domine, ipse nos à Fili David
auspicantes, & stans quidem, quasi ad peti-
tionem nostram attendens nos advocet.
γῆς αὐτῷ, καὶ τῆς ἀξιώσεως, καλεῖ αὐτὸς τοῖς
εὐαγγελίοις διερχομένης διεγένεται καὶ ποιεῖ μηδέ
ὅτε ἐφάνη τε εἰναῖς. Εἰς αὐτὸν κανεὶς ἀσθενεῖς,
καὶ θλίψις μηδὲν εἰναι θύμα συ τοῖς φωνήσιν
αὐτοῦ καὶ οὐδὲν μηδὲν τοῦτος αὐτὸν πεκρεγόντος ἐλ-
γόντων. ἐλεγοντο ιημάς κύρει, φωνήσιν αὐτοῦ

Matth. 20. Ait ergo illis: Quid vultis, ut faciam vobis?
v. 32. *quod eiusmodi esse arbitror; Quid velitis,*

quod ejusmodi erat aliorum. Quia venis significate, ostendite; ut quicunque Hierichunt exeat, & me sequuntur, rem gestam audiant, & spectent; at respondeant illi: Domine, ut aperiantur oculi nostri; μηδέ πάτε, ως ταραχήσων μη τῇ αἴσθησι πει εν σπέντρωι. τι θέλετε ίνα ποιησώμενον; Εἰστρένεσθαι νομίζω. τι θέλετε ορθογνοατε, δηλώσατε, ίνα πάντες οι οὐπορθονομούνται;

33. *qua quidem responfione aduersus cum*

nobis, &c, volumus ut aperiantur oculi nostri. Utinam vero nos secus ipsam Scripturam viam sedentes, in quibus cæcitus sumus & videre non possumus cognoscentes, postquam Iesum transire acceperimus, eum preicatione nostra sistere quecamus, & dicamus yelle nos ut aperiantur oculi nostri; quod si dixerimus ex affectu ea videre

quæ in dñeis in dñeis concupiscent, que videntur Iesu beneficio postquam animæ oculos tetigit, miseratione commovebitur Sospitator noster, & oculos ante adventum suum minime videntes contingit, utpote qui Virtus sit, & Verbum, & Sapientia, & que cuncte de ipso conscripta sunt: & postquam eos te- tigerit, disfugient tenebrae ac ignorantia, D

igitur, diligenter nos ad agamus, & protinus non solum videbimus, sed ipsum etiam assecabimur, cum ipse propter se visum nobis restituerit, ut cum dunt taxat sequamur qui ut videremus, efficit, neque aliud quidquam praeter agamus; ut cum semper sequentes, ad Deum ipso praeciente deducamus; atque oculis nostris ipsius beneficio videntibus, una cum iis qui propter munditium cordis beati praedicantur, Deum aspiciamus. Sic ergo habemus, qui Hierichunte execunt, & Iesum sequuntur, & magno numero sunt; neque Israelem, neque Judam esse; ex Ecos autem duos qui Iesum transire audierunt, eumque filium esse David cognoverunt, cœcitatim sua consciens, oculosque suos aperiri rogantes, Israelem esse & Judam, de quibus a nobis actum est, quorum oculi clausi & obducti

η συναρθομένες τῆς ἑαυτῷ τυφλότητ^Θ, καὶ αἰξίεντας ἀνογύην τῆς ὄφαλμας αὐτῷ, οὐεπλήκτισθαι τὸ πόδεδομένες, ὃν κεκλειστόν εἶναι ὄφαλμα, οὐ συμμεμικότες

Δάτης αφῆς αναβλέπειν ιστού. Ταῦτα μὲν κα-
τὸν ματθαῖον. ἐπεὶ δὲ μάρκος καὶ λουκᾶς κα-
τίνας μὴ τὸν ἀντὴν ισοειλαντιθεῖται. κα-
ὶ δὲ πινας εἰς εἴσαι προσπλούσιον, δεξιόν γε καὶ τὸ
τέτονιδεν. Καὶ πρὸτεν γε κατανοητὸν τὸν καθά τὸν
τὸν μάρκον, ἔτις αναγράψαντα τὰ κατὰ τὸν
τὸν μάρκον. Καὶ εἰς εἴσεχω, καὶ εἰπωσθούσις
αὐτὸν εἰδεν, Καὶ τὸ ματθητὴν αὐτὸν καὶ δχλακα-
γε, ἀδεστραπός πιπάνης, Βαρπιμαῖος τυφλός, Καὶ
εἴπε, οὐδὲ Φανικούλειος αὐτὸν τὴν οὐδα. οὐδὲ
εἴπητο εἰς τὸν πιπάνην Φανικούλειον, Καὶ τὸν μάρ-
κον, ἀλλὰ τὸν μὲν Πτιστημία τῇ εἰς εἰργάνω γε-
γονεῖ τὰ καθά τες αναβλέψαντας δύο τυ-
φλοὺς, ἐπεριγέτακατὰ τὸν εἰσερχόντον λεπτὸν εἰπερ
γάληνος πιπάνημαράναγεράφατ, συνερ-
γεντος Καὶ θάγιστι πιπάνης, τὰ διαγένεια, Καὶ
μηδεφάλησαν ἐν τῷ διπομηνούσιν οἱ γρά-
ψαντες ἀντα, θηλωνόπεπει μηδινατὸν εἰς μια
Καὶ διπον Πτιστημία αἰλιθεῖς εἴναι δύο τυφλες
τεθερποῦσις οὐδὲν εἴτεσα μὴ τις εἴπημια δε-
διλοῦ Καὶ θάγιστα, ἐπεριγέτακατὰ τὸν Φανικούλειον,
εἴπη δὲ αἴληντὸν θηλωνός τον Πτιστημίαν εἰ-
δεις τὰς λειπόντις διαφορας εἴτε Καὶ τούτη τεθερ-
πούσις θηλωνός, καὶ θεντενταμασὸν Πτι-
στημίαντα πιπάνης τῷ εἰς εἰργάνω τὸν πεπτέραν
τεθερπεῖαν, Λιδὸς λέξεως, καὶ τῆς θροινούς δεξιό-
στος, καὶ εἰς τὸν αὐτόπτοπον θερπελῆσθε θερπετού-
σιναν ἀποιδεῖν τὸν θηλωνό, Καὶ αἴληντος εἰς δια-
τον τὸν λεπτὸν τοποθετεῖται θερπετούσιναν
λόγων τέτων Καὶ θάγισταν διηγητον Φανικούλειον,
οἵτε Καὶ τὸν πεπτέραν διαφορεῖς λέξεις πα-
ρείστημα. δύο μὴ τούτοις εἰσιντοσις διπονδεῖλοι
ιερεύληκοι ιερεύλεις εἰς δέ οἱ δύον τέτων λαός, οἵτε
εἰς δηλοῦτον θερπελῆσθε θερπετούσιναν διηγητούσιναν
ιερεύληκοι ιερεύλεις εἰς δύον τέτων συνεκπορθούσιν διπον τῷ
κορυκῶν τῷ ιπτῷ Καὶ θερπετούσιναν διηγητούσιναν
λέξεις θερπετούσιναν διηγητούσιναν τὸν σωτῆρα, οὐδὲν
διαβιβλεον αἴτης θερπετούσιναν. καὶ εἰπεν ιδης τῷ
διπον ιερεύληκοι ιερεύλεις τὸν ιπτῷν τῷ
θερπετούσιναν διηγητούσιναν εἰς τὸν ιπτῷν τῷ
θερπετούσιναν, οἵτε μὲν ἐπι μασίας καὶ Καὶ θε-
ρπετούσιναν διηγητούσιναν, οἵτε καὶ εἰς μασίας μὴ
μόνον καὶ Καὶ θερπετούσιναν, οἵτε μὲν καὶ τῆς
θερπετούσιναν, οἵτε μὲν καὶ τῆς θερπετούσιναν

Marc. 10.

46 & seq.

Luc. 18.35.

εἰσεγ.

A Bartimaeus, significantur: quæ quidem pro-
jicit cæcus, quum hæc audisset: *Bono animo
es, surge, vocate;* & abjectis mendicatis
tegminibus & indumentis exiliit, & surre-
xit, ut ad Jesum accederet; & quum re-
sponsionem precationi sua datam fuisset
consecutus, hanc scilicet: *Quid vis faciam?* Marc. 10.
majora quidem iis: *Fili David miserere mei,* 50.
prolocutus est: majora enim eo, *Fili David,*
animi commentus est quia ait, *Rabboni,* &
gratia ac beneficii formam proposuit di-
cens: *Ut visum recipiam.* Nec vero propter
illud: *Fili David miserere mei,* beneficium
B confert Solipsitor, neque cum mendicita-
tis pallus induitus erat, neque cum fecus
viam stipem rogans sedebat; sed propter il-
lad: *Rabboni, ut videam,* dixit ei: *Vade, fides* Marc. 11. 52.
tute salvum fecit: & ait quidem ei Serva-
tor, *Vade;* at ille eo mandato melius quid e-
git, non enim abiit, sed Jesum in itinere se-
cucus est, statim atque visum recepit. Quin
& illud, ita ut narratur a Luca, considera-
mus: sic illud se habet: *Factum est autem* Luc. 18. 35.
quum appropinquaret Iericho, cœcus quidam se- & seq.
debat fecus viam mendicans, & cætera, usque
ad id: *Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem*
C *Dco.* A cea quidem quæ cum aliis ei com-
munia sunt, quoniam prout nobis visum fuit
explicavimus, iterum non repeteremus; quæ
autem ad rem pertinent, & illius propria
sunt, pro virili exponemus. Id primum ob-
serva, scriptisse Matthæum & Marcum, cæ-
ci, cæciorumque historiam contigisse, cum
Discipulis comitatus Hierichuntem Jesus e-
xiret; Lucas autem ait: *Factum est autem*
quum appropinquaret Iericho. Juxta Lucam
ergo Hierichuntem ingressurus, postquam
ad eam propius accessit, cæci sanationem
D administravit. Et juxta mylticum sane
sensem dixerit aliquis prius esse quod ait
Lucas, secundum quod Marcus, tertium
quod Matthæus: primum enim ad Hieri-
chuntem accedendum est, & eam postmo-
dum ingredendum, ac ea demum exequun-
dum. Id itaque dixit Lucas: *Factum est quidam*
appropinquaret Iericho; Marcus autem: *Et*
venit Iericho, & proficisciens eo inde; Mat-
thæus vero neque appropinquare scriptit
Iericho, neque venire Iericho, sed solum *E-
gredientibus illis ab Iericho, secutam esse cum*
turbam multam. Quod ergo a Luca con-
scriptum est, quum Hierichuntem ac-
cederet, fecisse potest; quod autem à
Marco, quum venisset Hierichuntem;
quod vero à Matthæo, quum ea excessis-
set. Vides autem cæcum de quo agit Lu-
cas, quum audiret turbam prætereuntem, non
autem Jesum, interrogasse quid hoc esset; at
is de quo Marcus: *Quum audisset, quia*
*τύλεκαν τυφλος ανέστας ὥλης διε-
νος ἐκατοντάριαν* Luc. 18. 36.

Iesus Nazarenus est, capite clamare: hos vero duos cacos sedentes, juxta Matthaeum, secus viam, quam audirent quia Iesus transiret, clamaverunt: nec Iesum cacos, de quibus Matthaeus, Nazarenum esse, esse vero a'is; quorumis de quo Marcus, Iesum esse Nazarenum audit, at ille de quo Lucas postquam a turbâ prætercute percontatus est quid hoc esset, ex eorum renuntiatione transire Iesum Nazarenum didicit. Post illa deinde obseru vociferantem cacos ac dicentem: *Fili David miserere mei*, a præuentibus incepit fuisse ut taceret; ac si dixisset, qui primi crediderant, incepabant dicentem: *Fili David*, ut taceret, nec deteriore cum nomine compellaret, sed verbigratia diceret: *Fili Dei miserere mei: ipsum vero multo magis clamasse, Fili David miserere mei.*

Luc. 18.39. Postmodum, inquit: *Stans Iesus jussit illum adduci ad se.* At vero vide, annon inferior sit iste cacos, quemadmodum adnotavimus; nec eum quippe vocavit Iesus, neque porro vocari iussit, sed quasi hotum minime capacem, illum ad se propriis viribus venire non valentem iussit adduci. Tum vero, *Luc. 18.40.* inquit, *Quam appropinquasset interrogavit illum, dicens: Quid tibi vis faciam, nec ante ipsum interrogavit, quam ad se prope acceperit qui interrogatus est; & quia accessit, propterea quum fuit interrogatus, dixit: Domine ut videam: Deinde, inquit, respondens Iesus dixit illis: Responde, fides tuare salutem fecit.* At amplius quipiam habent Matthæi cacos, de quibus scriptum est: *Miserum Iesum resurgere oculos eorum: non illius autem oculos testigat, de quo Marcus, neque hujus, de quo Lucas. Rursum prærogativam aliquam habetis de quo Lucas, quoniam postquam visum dñecepente recepit, non ipsum tantummodo fecutus est, sed aliquid etiam *Luc. 19.43.* præ ceteris habuit: *Sequebatur enim illum, inquit, magnificans Deum: atque ita desuile dicens sequente eo & Deum magnificante, videntem omnem turbam dedit laudem Deo. Hæc nos quidem imprestentia super hoc loco simente consequi potuimus; at cui voluerit Deus, diuitem sapientia sermonem, vel clariorem in luce scientia doctrinam largiatur, ut cum iis quæ ab hujusmodi donis proficiscuntur hæcce compara, talia esse reperiantur, qualis est ad Sollem lucerna.**

σοφίας πλευτερού καλόγονον ἐν φοῖ γνωστερούτερον, ἵνα ταῦτα τοῖς διδούσι των χαρισμάτων συγκενόμενα, διέρεθη ὡς λύχνῳ παραγόντες.

Περὶ τῆς ὄντος, καὶ τῆς πώλεως.

De asina et pullo,

Καὶ ὅτε ἤγιοσθεῖς ἵεροσόλυμα, καὶ ἔπλοον εἰς
βιθφαγῆ τοῖς τὸ ὅρθο τῷ ἐλαιῶν, καὶ τὰ ἔξης,
ἔως δὲ ἐπίστον, καὶ πῶλον ὃν τὸν ἔπειρον. καὶ
οὐδὲν δέ πατεῖ τὸν τόπον ὃς τὸν θέραψε. καὶ
καὶ ἔγινε τὸν εἰς ἵεροσόλυμα, καὶ ἔπειρον τὸν
τόπον τοῦ ὅρθο τῷ ἐλαιῶν, καὶ ἔξης, ἔως τό²⁸
καὶ διέθεως αὐτὸν ἀποστέλει. δέ λεκανᾶς τέτον
τὸν τόπον καὶ ταῦτα εἰπών ἐπορθεῖται ἐμφέρε-
δεῖν ἀναβαίνον εἰς ἵεροσόλυμα, εἰ τὰ ἔξης, ἔως
δὲ τῶν ἔρετος, σπόδον κύνειαν ἔχει.
αὐτὸν εἰς μάλιστα ἐπὶ τὸν τόπον διάγειλείς
ρητὸν ἐπίστον τῷ βιθφαγῷ τὸν ἀναγραφούντων,
καὶ τῷ τοπούντος αὐτῷ, πίστοις τοῖς
ὑπὸ πέρι τοις τερασίοις, καὶ τῷ σερδόξειος τῷ ταῦτῃ
στοπεῖ γε φυτιμένον, καὶ τὰ μηδὲν ἐμφέρον-
τα τοις τούτοις. ἔτος γάρ τοις τοφλῶν διάβλε-
ψεις, καὶ παρετονιάσεως, καὶ νεκρῶν αἰνεσά-
σεως, καὶ λεπτῶν καθαρίσεως πεπαγματωδού
τοῖς διάγειλεισας, εἰς ὄχοδομήν την τοῦ τοποῦ
τοῦ εἰς τὸν διερχόμενον αὐτῶν τῇ γραφῇ. πιβέλεται
αὐτοῖς τὸν τοπούντος αὐτούς, καθὼς ἡγίκα τοῖς
ἱεροσόλυμοις ἤγιοσθεῖν ὃντος μηδὲ ταῦτη, καὶ
ἐπιλύθεις βιθφαγῷ πλαντίον δέρεται τὸν
αἰτησαντος μαθηταῖς, εἰς τελόνιμον δὲ αὐτοῖς
αὐτοῖς καὶ πώλεως, παῖς λύσθετες αἰγάλων αὐτοῖς
πολέμοις, πολέμοις αὐτοῖς πολέμοις αὐτοῖς
τοῦ ποτοῦντος ἐπὶ τέτον τοφλούν, σπόδον κύνειαν
αὐτὸν κρίνειν ἔχει, διέθεως δὲ διποστέλει αὐτούς; δέ
διποστέλει κύνειαν ἔχειν ἔχων ὃν τὸν πώλεων
τὸν πάλαι διδεμένην. ἐμφανετω πάλαιον αὐτὸν
τὸ μεγαλοπεπτεῖον, επιτενεῖ δὲ την κατὰ τὸν
τόπον τοῦ ποτοῦν τοφλούν ζαχαρίας δὲ ζαχα-
ρίας ποτοῦν διστάσθει τέτον τοφλούν ζα-
χαρίας ποτεστών, διὰ διατάξεως λέξεων γέγραψη
ταῦτα. καὶ εἰς σφόδρα θύγατερ σιων, κηρυγμα-
τικαὶ εἰενταλήματα. οὐδὲν δὲ πατεῖ τὸν πώλεων
καὶ τοῦ ποτοῦν τοφλούν, καὶ δισολοφρωθεῖστα τόξον πολεμικού, καὶ πλῆθος, καὶ
τύδιον.

Et quum appropinquarent Ierosolymis, & Matth. 21,
venissent Bethphage ad montem oliveti, & ce- 1. & seq.
ter, usque ad id: Super asinam & pullum si-
lium subiungalis. Marcus autem ita hoc loco
scriptit: Et quum appropinquarent Ierosolyma, Marc. 11,
& Bethania ad montem olivarum, & reliqua, & seq.
ad hanc usque: Et continuo illum dimittit.

Hæc quoque Lucas iis verbis exposuit: Pre. ²⁸ Luc. 19. 28
cedebat ascendens Ierosolymam, & reliqua, us-
& seq.

B que ad id: Sic dicitis, quia Dominus eo opus ha-
bet. Super talibus Evangelii locis ac Scri-
ptorum sententiam ac consilium mentem
advertere operæ pretium est, quorsum post
prodigia, & rerum à Sospitatore gestarum
portenta, ea etiam conscripserint, quæ nihil
eiusmodi exhibent. Esto enim de visione
cæcis restituta, paralyticorum sanatione,
mortuorum resurrectione, & leprosorum
purgatione commentati sint Evangelista,
ut scriptorum suorum lectors in Iesu ædifi-
centur: quid autem proposito hocce loco
significatum volunt, quo postquam Ieroso-
lymis appropinquavit Iesus cum Discipulis,
& venti Bethphage prope montem oliva-
rum, misisse narratur duos discipulos, dato
iis mandato, ut solutam cum pullo asinam
adducerent ad Iesum, qui longius iter pedes
nonnunquam conficeret, suisque pedibus
peregrinationem absolvere non renuit; ut
cum Ierosolyma veniens per Samariam
transit, ad puteumque pervenit, & fatiga-
tus ex itinere prope illum consedit? Quid ^{10b. 4. 6.}
sibi vult & ipse Iesus cum alligata asinam
cum pullo solvi jubet, & ei qui hac de re
quidpiam dixerit, Domino iis opus esse re-
spondenter mandat, ipsosque confessim di-
misilurum? Tantus enim ille Dominus, cui
asina & pullum jam olim alligatis opus est,
magnificentia sua dignum aliquid nobis o-
stendar. Quæstionis etiam difficultatem
auget Zacharias Propheta Barachias filius,
qui Prophetiam animadversione dignam iis
de rebus edidit, in qua his ipsis verbis talia
conscripta sunt: Gaudie vehementer filia Sion, Zach. 9.
prædicta filia Ierusalem; ecce Rex tuus veniet
tibi justus, & servans; ipse mansuetus, &
ascendens super subiugalem, & pullum juve-
nem. Quod si ab ipso Propheta dicerem
vis, quomodo juxta hanc, Gaudie ve-
hementer, ob res sibi prædictas gaudere
debeat filia Sion, audi illud: Et disperdet ¹⁰ Zach. 9. 10
quadrigesim Ephraim, & equum de Ierusa-
lem, & dissipabitur arcus belli, & multi-

E

βέλαι διποτε τὸν ποτοῦντα μαθεῖ πῶς ἐστι, καὶ εἰς σφόδρα, καὶ σφόδρα τῇ θυγα-
τεῖ σιων τῷ ποτοῦν τοφλούν διεματα δέ εφεσίμ,
καὶ ἕπον δέ εἰενταλήματα, καὶ δισολοφρωθεῖστα τόξον πολεμικού, καὶ πλῆθος, καὶ
τύδιον.

tudo, & pax ex Gentibus, & dominabitur a. A εἰρήνῃ οὐκ εἰνῶν, καὶ κατάρξει οὐδάτων εἰς τα-
λάσσην, καὶ ποταμῷ διέκολασγήν. καὶ σὺν
αἷμα πιασθήτης οὐκαπέσειλας δεμάσεσθε
λάκης οὐκ ἔχοντος οὐδωρ. καθίστητε οὐ δρ-
ράμαπι δέσμοις τῆς σωμαγωγῆς, καὶ αὐτὴν μάς
ημέσης παροικίας σε διπλά ανταποδοτεῖσι.
καὶ οὐ μη μηκεῖσθε τὸν λόγον Ἐπιπλεον,
καταλίπωμεν τῷ βελομόρῳ συγκεντινῷ
περιφέτεραν τῇ οὐρανῷ οὐαγέλιον ισοειδεῖ,
τὰ οὐρανά τόπους οὐκέταις αὐλακημόρης τῆς
λέξεως. ἐσημειωσάμεθα δέ, ὅταν εἴπερ ἀλλοι,
οὐ μη αὐτοῖς λέξειν οὐ ματθαῖοι, καὶ διανο-
ντις οὐκέτερον τῷ περιφέτερον. εἰ γὰρ ταῦτα
χαῖρες σφόδρας θύγατερεσιν, τῷ πατετού-
θυγατερεσιν. οὐλα μῆτροι. οὐδὲ βασιλεῖς
σχέρχεταισι, πειστεταγμέναι τοι, πειστε-
οῦσετο οὐ ματθαῖοι, οὐτοις ἔχοντα. δικαιού-
σωζων αὐτός. εἰπερ ἀνπάτε. καὶ πειστείσκως οὐ-
ον, καὶ πώλων οὐντος ζωζυγίας, καὶ πώλωνεν, οὐ
οὐ εἰ ποτε πώλων οὐσιούς. οὐδὲ ιωαννίνην πέπλον.
C. Πιεστείσκως Πτηνός οὐσιού, πειστείσκει. κατ-
μέροι. οὐχεται Πτηνός πώλων οὐντος, οὐτοις εμφανι-
σπι γνώσεως δέται τῷ κατά τὸν τόπον, οὐπέρι
το. ταῦτα δέ σπεργνωσθεὶ μαθηταῖσι τῷ
περιφέτερον. ζητήσαι δέ οὐ πι πάσι διλόγοις
πειστάσεται κατά τὸν περιφέτερον καὶ σφέ-
δερει θύγατερεσιν, καὶ κηρύσσεται θύγατερεσι
σταλήμη, δια τὸν επιστείσκων Πτηνός οὐσιού, οὐ
πώλων οὐσιού, οὐτε μῆτρας οὐσιού πειστείσκων
εκλαυστεῖν διποτείνεται τὰς πεισταῖς, καὶ
οὐδὲν. πεισταῖς οὐσιού οὐδὲ ασαπιοντινού διλόγο-
μένην θύγατερεσι. οὐ πειστάσοντο οὐτοὶ χα-
ρεῖν, καὶ ιερεσταλήμη πάλιν θύγατερεσι την-
ρύσειν αὐτῇ κελεύσοντο, εἰπεν τὸ περιφέτερον,
ωσὲ οὐν οὐ μέροι περιφέτερον γένεσται περιφέτερον.
οὐλα περιφέτερον θύγατερεσι οὐσιού καὶ πόλιν οὐ-
ζῶντο, οὐεσταλήμη περιφέτερον, καὶ μικροῖς
άγγελον πανηγύρει, οὐ δέτη πρέστες γαλαταῖς.
οὐ δέ αὐτῷ ιερεσταλήμη ελαθερεύεται, οὐδὲ οὐ-
της οὐδέν. μηποτε γάρ οὐσιού διεσθία οὐταῖτα το-
E. Σωτῆς οὐλαγαντος Τῷ δεσμῷ δια τῷ μαθ-
τῷ Τῷ ιδια διχόματα, τὰς δέ λπο τοῖς λαοῖς π-
εσθεστατας οὐείνετο τοτε, οὐ τεστοποτείνοις.
δεμάρην γνωταῖς αἱμαρπάναις οὐντοτεσιαλογή,
δεδεμέροι δέ καὶ οὐδωρ. μετέκεντο οὐτο-
ερού θρόνομέροι νέοι. διποτείνοις λαοῖς, οὐ τοῖς
αἱματοτερέσσεις οὐγάνωτοι οὐείνετοις οὐεσταλή-
μονδωρόστοις οὐκέταις οὐσιού οὐεσταλήμ-

Match. 21. non enim idem est: *Gaudete vehementer filia Sion, ac: Dicite filiae Sion.*

5. *Sed quae post illa: Ecce Rex tuus venit tibi, ante, mansuetus,*

infusa sunt, ea scilicet, iustus & servans ipse,

à Matthæo prætermissa sunt: præterea pro-

eo: Et ascendens super asinam, & pullum fi-

lium subjugatis, sicut habetur, & pullum juve-

nenem, vel ut quidam scribunt, pullum subju-

galis. Johannes vero pro eo: ascendens super

subjugalem, posuit: sedens venit super pullum

asinam: qui quidem scientia hic opus esse si-

gnificans subnecit: Hec autem non cognov-

erunt Discipuli ejus prius. At quasiverit

aliquis, quomodo filia Sion vehementer

gaudendum, & filia Ierusalem prædicandu-

mum ratione edicit Propheta, propter

ascendenter super subjugem, & pullum ju-

venem, quum paulo post fleverit videns Je-

rusalem quæ occidit Prophetas, & cætera.

Animadverte autem an Sion quæ nunc di-

citur ejus filia qui ipsam gaudere jubet, &

Ierusalem rursum ejus filia qui mandat ipsi

ut prædicet, cœlestia ipsa est dicere quæcas,

de quibus in Epistola ad Ebraeos scriptum

illis est: Sed accessisti ad Sion montem, & ci-

22. v. 12. citatatem Dei viventis, Ierusalem cælestem, &

multorum milium Angelorum frequentiam:

in Epistola autem ad Galatas: Illa autem quæ

sunt est Ierusalem, libera est, quæ est mater

nosta. Vide enim, annon hæc Servatoris

symbola sint: per Discipulos iumenta sua

vinculis exfolventis: eos videlicet qui tunc

de populo hoc, quique è Gentibus fidem

professi sunt: peccatis enim adstricta erat

& alligata antiqua Synagoga: alligatus

quoque erat una cum ei pullus, populus

nimirum è Gentibus novissime conflatus,

& utrumque quæ ad supernam Hierosolymam

ascensus patet cum accederet Sospi-

tator, à Discipulis præcepta tradentibus

solvi jussit, dato iis per hæc verba Spiritu

Sancto: Accipite Spiritum Sanctum: quo-

rurum remiseritis peccata, remittuntur eis, &

23. 10b. 22. quorum retinueritis, retenta sunt. Et perpe-

tu quidem Discipuli, quos idoneos fecit

2. Cor. 3. 6. .

σασκόντων λυθήναι, δέ τοις αὐτοῖς τῷ ἀγιον πνεύμα, καὶ εἰπόν. λαβετε πνεύμα ἀγιον.

αὐτων αὐτοῖς ταῖς αἱμαρπάναις, αἱφένταις αὐτοῖς. αὐτινων κεστήτε, κεκεστήται. οὐδέται.

COMMENTARIA IN MATTHÆUM.

433

οι ματθαιοι, & οι ιδιωτικοι διακονοις κακης διατη. A ministros Novi Testamenti, non Litera, sed Spiritus, alligata asinam & pullum solven-
τes ad Iesum adducunt, qui iis vult tanquam vehiculis uti qui a veris & genuinis suis Discipulis antiquis suis vinculis exsoluti sunt. Et sane Dei Filium decet, humanus quippe est, alligata asina, & alligato cum ea pullo eo pacto indigere; his autem opus illi est, utis insidens, a labore potius reficiat ac recreet quibus insidet, quam ut ipse conquiescat. Verum queret aliquis, quomodo cum iis quae tradidimus, haec cohaerent quae sequuntur his verbis: *Et confesum dimittet eos*; *Matt. 21. 3.* *vel: Et continuo illum dimittet bucrursum; at quæstionem ita solves*, si vel duorum illorum de quibus Matthæus, vel pulli de quo Marcus, dimissionem perpenderas. Quod autem non aliud quisquam alligatorum dominus erat, quam *unus Dominus noster Iesus* *1. Cor. 8. 6.* *Christus per quem omnia*, cui refragaturus nemo erat ex iis qui dicebant: *Quid solvit is* *Luc. 15. 33.* *pullum?* vel aliud quidlibet, manifestum est; nam quasi sibi minime adversaturi essent, dixit Servator: *Et si quis vobis aliquid dixerit, dicit quia Dominus hunc opus habet, vel: Si 3.* *quis vobis dixerit: Quare solvit is pullum?* dicit quia Domino necessarium est; vel quemadmodum ait Lucas: *Si quis vos interrogaverit.* *Quare solvit is: sic dicit ei; Quia Dominus* *Luc. 19. 31.* *operam eus desiderat.* Quares etiam, an postquam Hierosolymam pervenire, & eos vel cum Servator conscedit, aliqua fieri debet missio ad necessarium loco huic opus quippiam, ut juxta id quod silentio quidem prætermisum est, sed nihilominus significatur, licet non aperte, opus aliquod facerent asina & pullus. Id adeo mihi in mente suggestit beatitudinum ordo in Evangelio secundum Matthæum propositus, in quibus post illud: *Beati pauperes spiritu, quia regnum cælorum, deinceps id sciri.* *iporum est regnum cælorum,* deinceps id sciri. *& seq.* *ptum extat: Beati imites, quoniam ipsi possidebunt terram:* Hic enim observa eorum primo esse regnum cælorum, qui beatitudinibus sunt, & ipsis deinde terram posselluros; non quasi per omne ævum super eam futuri sint, nam postquam solamine fuerint elevati, & propterea quod elurierint, & tiverint justitiam, ipsa satiat & misericordiam confecuti fuerint, & Deum viderint, ipsiusque Filii vocati fuerint, rurus cælorum regno restituentur. Quod si asina & pullus quos Servator conscedit, ii sunt quos diximus, cave ne in ratione carentium veterinorum animalium cum iis quibus vectus fuit Servator, comparisonem impingas: ejusmodi enim fortasse quippiam animo versans Propheta se jumentum dixit, non quidem simpliciter, sed apud Deum, vel apud Christum, his ver-

1.7.2.23. **bis:** *Et ego jumentum factus sum apud te; A* θεῷ, ἡ ἀρχὴ τῷ χειρὶ, καὶ τὸ καγγάριόν
nam eius qui Verbum ipsum est & Dei ma-
jestatis ratione, jumenta non nos solummo-
do sumus, sed nobis ingenii ac rationis fa-
cultate longe præstantiores & sapientiores
alii: similiter cum rationali Pastoris facultate
comparati, oves ipsius sumus; propterea
quod hominum etiam perfectissimorum ra-
tio cum ipsa ratione qua Verbum est com-
parata, plus ab ea discrepat, quam alia,
pullive, vel ovis anima cum homine collata.
Atque tales sunt fortasse subjugis, nec non
& pullus, qui Iesum vehentes Hierosolymam
ascendunt; at postquam illuc pervenerunt,
jam subjugis amplius & pullus non sunt, sed
mutati, & adjuti, & Verbi divinitatis & sci-
entiae sublimitatis participes facti dimittun-
tur, ita ut in gloriam Dei, in eum locum unde
prius soluti sunt, ablegentur, commutati
a Domino, hanc mutationem pro vœtura
sua pretium solvente; adeo ut in priorem
locum, non ad priora opera remittantur:
nam postquam eos semel solutione à vincu-
lis, sive que vœtura dignatus est benignus Do-
minus noster, ad vincula eos iterum aman-
date ne aquam debuit, & ad opera co de-
teriora opere quod egerunt, cum dorso suo
Dei filium subierunt. At propter ejusmodi
mysterium, quæcum coenarrantur, ve-
hementer latari, & gaudium suum, quod
fructus Spiritus est, augere decebat Sion Dei
filiam, ipsiusque filiam Hierosolymam præ-
dicare; veniebat quippe ei Rex justus, & iso-
spitans, sed servata exultate, & cum iustitia
isopitans, & ad salutem præparans qui eam
erant adepturi. Veniebat autem ipse Sion-
em & Hierosolymam *mansuetus*, & *ascendens*
super subjugalem & pullum juvenem, uti
supra prodicimus: visitans Israël disperden-
do quadrigas ex Ephraim, quæ Pharaonis
quadrigis coniunctiles sunt, quando Pharaonis
currus, ipsiusque copias in mare disjecit;
veniebat item disperdens equum bellico-
sum animal de Ierusalem, ut pacem Israëli
pareret, convertens oves ipsius quæ perie-
rant; nec non ut pacem Hierosolymam ita
quæreret, liberos ipsius reducens qui ejeti
fuerant. Quomodo autem res ingenti di-
gna gaudio non erat, regem justum &
isopitatem & mansuetum Hierosolymam ita
advenire & cum dispendiis erat omnis ar-
cus belli, ne amplius *Peccatores intenderent*
arcus, & pararent sagittas suas in pharetra, ut
sagittarent in *obscuro rectos corde*. Tunc au-
tem & multitudine & pax ex credentibus &
salutem consequentibus Gentibus futura
τῇ ιερεταλήν, ἐπικαίγων αὐτῆς ἐπιποντά
χαρεῖς ἔνα. οὕτως τε ἔτις ἔρχεται τὸν δίκαιον φαρετόν
εἰς τὴν ιερεταλήν; ὅτε ἐμελλεν ἔξοδοθρύβεας πάν τόξον πολεμικὸν, ἡν
οἱ ἀμαρτωλοὶ ἐκτείνωσι τόξα, μηδὲ ἐτομαζόσται βέλη εἰς φαρέτεαν τὰ κατα-
ξόστας ἐν σπονδην τοὺς διάτεις την καρδίαν. ἐμελλει δὲ τότε καὶ πλῆθος καὶ ἕρη-
μοι πάλαις καὶ ἐπιβεβηκός ἐπὶ τὸν ζύγον, ὡς
πάλαις νέοι, ὡς διποδεῖονάκαμψι, ἐποκοπῶν
ιστεψάν, ὃν τὸν ἔξοδοθρύβεαν ἀρματαζεῖ ὄφρα-
ῖμ, τοῦτο πάσια την γχθοντα ἀρματα φαρετόν
τον ἀρματα φαρετόν την δικαιούντων, αὐτὰ
μήτε την δικαιούντων εἰς τὸν καὶ ιερετα-
λην πέτανον πέμπειν ἐπὶ τὸν διστομόν, ἡ ἔργ-
λαθησας πεποικεῖ ἔργον, δεξιάληπτα τοις νε-
τοῖς τὸν καὶ τὸν διστομόν. πέπτον δὲν ἐπὶ τὴν Τούτην
μυησεῖσθαι, τοις μετ' αὐτῷ λεγομένοις σύρρα-
χαισεν καὶ ἐπιτείνων χαράν τὸν καρπὸν ἐπί-
ματος, τὴν θυγατέρα τὸν διεῖστον, καὶ θυγα-
τέρας αὐτῷ τὴν ιερεταλήν κηρύσσειν. ἥρχετο
οὐ αὐτῷ οὐ βασιλεὺς δίκαιος καὶ σούλον, αὐτὰ
μήτε την δικαιούντων εἰς τὸν καὶ ιερετα-
λην πέτανον καὶ ἐπιβεβηκός ἐπὶ τὸν ζύγον, ὡς
πάλαις νέοι, ὡς διποδεῖονάκαμψι, ἐποκοπῶν
ιστεψάν, ὃν τὸν ἔξοδοθρύβεαν ἀρματαζεῖ ὄφρα-
ῖμ, τοῦτο πάσια την γχθοντα ἀρματα φαρετόν
τον ἀρματα φαρετόν την δικαιούντων εἰς τὸν
ὄφρεαν εἰς τὸν διστομόν. ἥρχετο δὲ καὶ πάποι ἔξ-
θρύβεας τὸ πολεμικὸν ζύγον διπό την ιερετα-
λην, ἵνα εἰγίνων ποίηση την ισχαλη, ἐπισχέσων
τὰ διπολωλάτα αὐτῷ περέβατα, σύγκλιτοι
τῇ ιερεταλήν, ἐπικαίγων αὐτῆς ἐπιποντά
χαρεῖς ἔνα. οὕτως τε ἔτις ἔρχεται τὸν δίκαιον φαρετόν
εἰς τὴν ιερεταλήν; ὅτε ἐμελλεν ἔξοδοθρύβεας πάν τόξον πολεμικὸν, ἡν
οἱ ἀμαρτωλοὶ ἐκτείνωσι τόξα, μηδὲ ἐτομαζόσται βέλη εἰς φαρέτεαν τὰ κατα-
ξόστας ἐν σπονδην τοὺς διάτεις την καρδίαν. ἐμελλει δὲ τότε καὶ πλῆθος καὶ ἕρη-
μοι πάλαις καὶ ἐπιβεβηκός ὑδάτων εἴς ταῦτας

qui venit in nomine Domini; restitutionem autem ejus in Sancta, dicentes: *Osanna in excelsis.* Ceterum hanc exclamationem uno concentu tollentibus qui Iesum præcedebant, quique sequebantur, ipse veram Hierosolymam ingressus est. Stupefactæ autem virtutes cœlestes, quæ tota esse civitas dicuntur, aiebant: *Quis est hic?* perinde ut quæ in vigesimo tertio Psalmo de Servatoris in celo receptione, & cœlestium virtutum novum corporex ipsius vulturæ spectaculum admirantium stupore & perturbatione prædicta sunt. Sic autem in hoc Psalmo habetur: *Attolite portas principes vestras, & elevamini portæ aternæ, & introibit Rex gloria, & que sequuntur.* Consimilia quoque Italias de Servatis, post administratam provinciam sibi impositam, ascensu vaticinatur; sic enim scriptum est: *Quis est iste qui venit de Edom, rubor vestrum de Bostra, iste formosus in solis sua?* Hujus tane loci singulæ partes simul collectas per te potes intelligere, nec non quid corporis Servatoris alcensum mirantes turbæ dicant, & quid responsi ferant. Hæc quidem à me allata sunt, quo tropologiae, Scripturae coherentiam servarem, quia quum intrasset Hierosolymam, *commota est universa civitas dicens: Quis est hic?* Post illa deinceps scriptum est dixisse multos: *Hic est Iesus Propheta à Nazaret Galileæ,* cum confitentes, de quo id editum fuerat vaticinium: *Quoniam Nazarens vocabitur, speciatim nimis Deo semper consecratus.* Verum hac expositione circumscriputus est locus iste: quæ autem subnexa sunt, initium dene alteri membro; ne corum interpretationem cum superioribus connectens aliquis disquirere cogatur, ecquidnam sibi nonnulli e templo Dei derubati velint, qui quod Domum orationis latronum speluncam effecrint, verbis castigati sunt. Nec sane video, quomodo corum quæ subiuncta sunt cum proposito loco integrum coherentiam tueri quis possit, etiam si summa in id ope nitatur, ita ut superioribus illis respondeant: *Gaudete vehementer filia Sion.* Hujus deinde loci: *Osanna Filio David, Benedictus qui venit in nomine Domini, Osanna in altissimis,* mentem examinabimus. Id profecto: *Benedictus qui venit in nomine Domini,* iisdem conceptum verbis extat in Psalmo, qui Psalmum prolixissimum præcedit, quem exemplaria quædam centesimum decimum septimum esse perhibent. Quæ autem pro eo: *Dominus salvum me fac,* collocata sunt ante haec verba: *Benedictus qui venit in nomine Domini,* Ebraice in iis: *Osanna Filio David,* jacere mihi videntur: sic autem se habet contextus Ebraicus: *Anna Adonai*

Psalmi 117. 25. 26.

Psalmi 23. 7.

Matthew 21. 11.

Matthew 23. 2.

Matthew 23. 23.

Matthew 23. 25.

Matthew 23. 26.

Matthew 23. 27.

Matthew 23. 28.

Matthew 23. 29.

Matthew 23. 30.

Matthew 23. 31.

Matthew 23. 32.

Matthew 23. 33.

Matthew 23. 34.

Matthew 23. 35.

Matthew 23. 36.

Matthew 23. 37.

Matthew 23. 38.

Matthew 23. 39.

Matthew 23. 40.

Matthew 23. 41.

Matthew 23. 42.

Matthew 23. 43.

Matthew 23. 44.

Matthew 23. 45.

Matthew 23. 46.

Matthew 23. 47.

Matthew 23. 48.

Matthew 23. 49.

Matthew 23. 50.

Matthew 23. 51.

Matthew 23. 52.

Matthew 23. 53.

Matthew 23. 54.

Matthew 23. 55.

Matthew 23. 56.

Matthew 23. 57.

Matthew 23. 58.

Matthew 23. 59.

Matthew 23. 60.

Matthew 23. 61.

Matthew 23. 62.

Matthew 23. 63.

Matthew 23. 64.

Matthew 23. 65.

Matthew 23. 66.

Matthew 23. 67.

Matthew 23. 68.

Matthew 23. 69.

Matthew 23. 70.

Matthew 23. 71.

Matthew 23. 72.

Matthew 23. 73.

Matthew 23. 74.

Matthew 23. 75.

Matthew 23. 76.

Matthew 23. 77.

Matthew 23. 78.

Matthew 23. 79.

Matthew 23. 80.

Matthew 23. 81.

Matthew 23. 82.

Matthew 23. 83.

Matthew 23. 84.

Matthew 23. 85.

Matthew 23. 86.

Matthew 23. 87.

Matthew 23. 88.

Matthew 23. 89.

Matthew 23. 90.

Matthew 23. 91.

Matthew 23. 92.

Matthew 23. 93.

Matthew 23. 94.

Matthew 23. 95.

Matthew 23. 96.

Matthew 23. 97.

Matthew 23. 98.

Matthew 23. 99.

Matthew 23. 100.

Matthew 23. 101.

Matthew 23. 102.

Matthew 23. 103.

Matthew 23. 104.

Matthew 23. 105.

Matthew 23. 106.

Matthew 23. 107.

Matthew 23. 108.

Matthew 23. 109.

Matthew 23. 110.

Matthew 23. 111.

Matthew 23. 112.

Matthew 23. 113.

Matthew 23. 114.

Matthew 23. 115.

Matthew 23. 116.

Matthew 23. 117.

Matthew 23. 118.

Matthew 23. 119.

Matthew 23. 120.

Matthew 23. 121.

Matthew 23. 122.

Matthew 23. 123.

Matthew 23. 124.

Matthew 23. 125.

Matthew 23. 126.

Matthew 23. 127.

Matthew 23. 128.

Matthew 23. 129.

Matthew 23. 130.

Matthew 23. 131.

Matthew 23. 132.

Matthew 23. 133.

Matthew 23. 134.

Matthew 23. 135.

Matthew 23. 136.

Matthew 23. 137.

Matthew 23. 138.

Matthew 23. 139.

Matthew 23. 140.

Matthew 23. 141.

Matthew 23. 142.

Matthew 23. 143.

Matthew 23. 144.

Matthew 23. 145.

Matthew 23. 146.

Matthew 23. 147.

Matthew 23. 148.

Matthew 23. 149.

Matthew 23. 150.

Matthew 23. 151.

Matthew 23. 152.

Matthew 23. 153.

Matthew 23. 154.

Matthew 23. 155.

Matthew 23. 156.

Matthew 23. 157.

Matthew 23. 158.

Matthew 23. 159.

Matthew 23. 160.

Matthew 23. 161.

Matthew 23. 162.

Matthew 23. 163.

Matthew 23. 164.

Matthew 23. 165.

Matthew 23. 166.

Matthew 23. 167.

Matthew 23. 168.

Matthew 23. 169.

Matthew 23. 170.

Matthew 23. 171.

Matthew 23. 172.

Matthew 23. 173.

Matthew 23. 174.

Matthew 23. 175.

Matthew 23. 176.

Matthew 23. 177.

Matthew 23. 178.

Matthew 23. 179.

Matthew 23. 180.

Matthew 23. 181.

Matthew 23. 182.

Matthew 23. 183.

Matthew 23. 184.

Matthew 23. 185.

Matthew 23. 186.

Matthew 23. 187.

Matthew 23. 188.

Matthew 23. 189.

Matthew 23. 190.

Matthew 23. 191.

Matthew 23. 192.

Matthew 23. 193.

Matthew 23. 194.

Matthew 23. 195.

Matthew 23. 196.

Matthew 23. 197.

Matthew 23. 198.

Matthew 23. 199.

Matthew 23. 200.

Matthew 23. 201.

Matthew 23. 202.

Matthew 23. 203.

Matthew 23. 204.

Matthew 23. 205.

Matthew 23. 206.

Matthew 23. 207.

Matthew 23. 208.

Matthew 23. 209.

Matthew 23. 210.

Matthew 23. 211.

Matthew 23. 212.

Matthew 23. 213.

Matthew 23. 214.

Matthew 23. 215.

Matthew 23. 216.

Matthew 23. 217.

Matthew 23. 218.

Matthew 23. 219.

Matthew 23. 220.

Matthew 23. 221.

Matthew 23. 222.

Matthew 23. 223.

Matthew 23. 224.

Matthew 23. 225.

Matthew 23. 226.

Matthew 23. 227.

Matthew 23. 228.

Matthew 23. 229.

Matthew 23. 230.

Matthew 23. 231.

Matthew 23. 232.

Matthew 23. 233.

Matthew 23. 234.

Matthew 23. 235.

Matthew 23. 236.

Matthew 23. 237.

Matthew 23. 238.

Matthew 23. 239.

Matthew 23. 240.

Matthew 23. 241.

Matthew 23. 242.

Matthew 23. 243.

Matthew 23. 244.

Matthew 23. 245.

Matthew 23. 246.

Matthew 23. 247.

Matthew 23. 248.

Matthew 23. 249.

Matthew 23. 250.

Matthew 23. 251.

Matthew 23. 252.

Matthew 23. 253.

Matthew 23. 254.

Matthew 23. 255.

Matthew 23. 256.

Matthew 23. 257.

Matthew 23. 258.

Matthew 23. 259.

Matthew 23. 260.

Matthew 23. 261.

Matthew 23. 262.

Matthew 23. 263.

Matthew 23. 264.

Matthew 23. 265.

Matthew 23. 266.

Matthew 23. 267.

Matthew 23. 268.

Matthew 23. 269.

Matthew 23. 270.

Matthew 23. 271.

Matthew 23. 272.

Matthew 23. 273.

Matthew 23. 274.

Matthew 23. 275.

Matthew 23. 276.

Matthew 23. 277.

Matthew 23. 278.

Matthew 23. 279.

Matthew 23. 280.

Matthew 23. 281.

Matthew 23. 282.

Matthew 23. 283.

Matthew 23. 284.

Matthew 23. 285.

Matthew 23. 286.

Matthew 23. 287.

Matthew 23. 288.

Matthew 23. 289.

Matthew 23. 290.

Matthew 23. 291.

Matthew 23. 292.

Matthew 23. 293.

Matthew 23. 294.

Matthew 23. 295.

Matthew 23. 296.

Matthew 23. 297.

Matthew 23. 298.

Matthew 23. 299.

Matthew 23. 300.

Matthew 23. 301.

Matthew 23. 302.

Matthew 23. 303.

Matthew 23. 304.

Matthew 23. 305.

Matthew 23. 306.

Matthew 23. 307.

Matthew 23. 308.

Matthew 23. 309.

Matthew 23. 310.

Matthew 23. 311.

Matthew 23. 312.

Matthew 23. 313.

Matthew 23. 314.

Matthew 23. 315.

Matthew 23. 316.

Matthew 23. 317.

Matthew 23. 318.

Matthew 23. 319.

Matthew 23. 320.

Matthew 23. 321.

Matthew 23. 322.

Matthew 23. 323.

Matthew 23. 324.

Matthew 23. 325.

Matthew 23. 326.

Matthew 23. 327.

Matthew 23. 328.

Matthew 23. 329.

Matthew 23. 330.

Matthew 23. 331.

Matthew 23. 332.

Matthew 23. 333.

Matthew 23. 334.

Matthew 23. 335.

Matthew 23. 336.

Matthew 23. 337.

Matthew 23. 338.

Matthew 23. 339.

Matthew 23. 340.

Matthew 23. 341.

Matthew 23. 342.

Matthew 23. 343.

Matthew 23. 344.

Matthew 23. 345.

Matthew 23. 346.

Matthew 23. 347.

Matthew 23. 348.

Matthew 23. 349.

Matthew 23. 350.

Matthew 23. 351.

Matthew 23. 352.

Matthew 23. 353.

Matthew 23. 354.

Matthew 23. 355.

Matthew 23. 356.

Matthew 23. 357.

Matthew 23. 358.

Matthew 23. 359.

Matthew 23. 360.

Matthew 23. 361.

Matthew 23. 362.

Matthew 23. 363.

Matthew 23. 364.

Matthew 23. 365.

Matthew 23. 366.

Matthew 23. 367.

Matthew 23. 368.

Matthew 23. 369.

Matthew 23. 370.

Matthew 23. 371.

Matthew 23. 372.

Matthew 23. 373.

Matthew 23. 374.

Matthew 23. 375.

Matthew 23. 376.

Matthew 23. 377.

Matthew 23. 378.

Matthew 23. 379.

Matthew 23. 380.

Matthew 23. 381.

Matthew 23. 382.

Matthew 23. 383.

Matthew 23. 384.

Matthew 23. 385.

Matthew 23. 386.

Matthew 23. 387.

Matthew 23. 388.

Matthew 23. 389.

Matthew 23. 390.

Matthew 23. 391.

Matthew 23. 392.

Matthew 23. 393.

Matthew 23. 394.

Matthew 23. 395.

Matthew 23. 396.

Matthew 23. 397.

Matthew 23. 398.

Matthew 23. 399.

Matthew 23. 400.

Matthew 23. 401.

Matthew 23. 402.

Matthew 23. 403.

Matthew 23. 404.

Matthew 23. 405.

Matthew 23. 406.

Matthew 23. 407.

Matthew 23. 408.

Matthew 23. 409.

Matthew 23. 410.

Matthew 23. 411.

Matthew 23. 412.

Matthew 23. 413.

Matthew 23. 414.

Matthew 23. 415.

Matthew 23. 416.

Matthew 23. 417.

Matthew 23. 418.

Matthew 23. 419.

Matthew 23. 420.

Matthew 23. 421.

Matthew 23. 422.

Matthew 23. 423.

Matthew 23. 424.

Matthew 23. 425.

Matthew 23. 426.

Matthew 23. 427.

Matthew 23. 428.

Matthew 23. 429.

Matthew 23. 430.

Matthew 23. 431.

Matthew 23. 432.

Matthew 23. 433.

Matthew 23. 434.

Matthew 23. 435.

Matthew 23. 436.

Matthew 23. 437.

Matthew 23. 438.

Matthew 23. 439.

Matthew 23. 440.

Matthew 23. 441.

Matthew 23. 442.

Matthew 23. 443.

Matthew 23. 444.

Matthew 23. 445.

Matthew 23. 446.

Matthew 23. 447.

Matthew 23. 448.

Matthew 23. 449.

Matthew 23. 450.

Matthew 23. 451.

Matthew 23. 452.

Matthew 23. 453.

Matthew 23. 454.

Matthew 23. 455.

Matthew 23. 456.

Matthew 23. 457.

Matthew 23. 458.

Matthew 23. 459.

Matthew 23. 460.

Matthew 23. 461.

Matthew 23. 462.

Matthew 23. 463.

Matthew 23. 464.

Matthew 23. 465.

Matthew 23. 466.

Matthew 23. 467.

Matthew 23. 468.

Matthew 23. 469.

Matthew 23. 470.

Matthew 23. 471.

Matthew 23. 472.

Matthew 23. 473.

Matthew 23. 474.

Matthew 23. 475.

Matthew 23. 476.

Matthew 23. 477.

Matthew 23. 478.

Matthew 23. 479.

Matthew 23. 480.

Matthew 23. 481.

Matthew 23. 482.

Matthew 23. 483.

Matthew 23. 484.

Matthew 23. 485.

Matthew 23. 486.

Matthew 23. 487.

Matthew 23. 488.

Matthew 23. 489.

Matthew 23. 490.

Matthew 23. 491.

Matthew 23. 492.

Matthew 23. 493.

Matthew 23. 494.

Matthew 23. 495.

Matthew 23. 496.

Matthew 23. 497.

Matthew 23. 498.

Matthew 23. 499.

Matthew 23. 500.

Matthew 23. 501.

Matthew 23. 502.

Matthew 23. 503.

Matthew 23. 504.

Matthew 23. 505.

Matthew 23. 506.

Matthew 23. 507.

Matthew 23. 508.

Matthew 23. 509.

Matthew 23. 510.

Matthew 23. 511.

Matthew 23. 512.

Matthew 23. 513.

Matthew 23. 514.

Matthew 23. 515.

Matthew 23. 516.

Matthew 23. 517.

Matthew 23. 518.

Matthew 23. 519.

Matthew 23. 520.

Matthew 23. 521.

Matthew 23. 522.

Matthew 23. 523.

Matthew 23. 524.

Matthew 23. 525.

Matthew 23. 526.

Matthew 23. 527.

Matthew 23. 528.

Matthew 23. 529.

Matthew 23. 530.

Matthew 23. 531.

Matthew 23. 532.

Matthew 23. 533.

Matthew 23. 534.

Matthew 23. 535.

Matthew 23. 536.

Matthew 23. 537.

Matthew 23. 538.

Matthew 23. 539.

Matthew 23. 540.

Matthew 23. 541.

Matthew 23. 542.

Matthew 23. 543.

Matthew 23. 544.

Matthew 23. 545.

Matthew 23. 546.

Matthew 23. 547.

Matthew 23. 548.

Matthew 23. 549.

Matthew 23. 550.

Matthew 23. 551.

Matthew 23. 552.

Matthew 23. 553.

Matthew 23. 554.

Matthew 23. 555.

Matthew 23. 556.

Matthew 23. 557.

Matthew 23. 558.

Matthew 23. 559.

Matthew 23. 560.

Matthew 23. 561.

Matthew 23. 562.

Matthew 23. 563.

Matthew 23. 564.

Matthew 23. 565.

Matthew 23. 566.

Matthew 23. 567.

Matthew 23. 568.

Matthew 23. 569.

Matthew 23. 570.

Matthew 23. 571.

Matthew 23. 572.

Matthew 23. 573.

Matthew 23. 574.

Matthew 23. 575.

Matthew 23. 576.

Matthew 23. 577.

Matthew 23. 578.

Matthew 23. 579.

Matthew 23. 580.

Matthew 23. 581.

Matthew 23. 582.

Matthew 23. 583.

Matthew 23. 584.

Matthew 23. 585.

Matthew 23. 586.

Matthew 23. 587.

Matthew 23. 588.

Matthew 23. 589.

Matthew 23. 590.

Matthew 23. 591.

<

COMMENTARIA IN MATTHÆUM.

439

αἰδονταί ὑπέρενδυάντα αἰδονταί ἀσταί. ἀνάβα-
ράχαλλας ταῖμα αἰδονταί. ἄτα δοκεῖ μοι τοῦ
ἐπίλινον σωματοῦ γραφόμενα τὸ διάγραμμα
μηδεῖσθαι την διαλέκτον, τυγχανός εἰ τοῖς
κατὰ τοῦ τόπου. * ἔχοντα ταῦτα λόγον τοιούτον
μήντος φαλμέν. εἰς τοῦ αἰρέτος βέλτι μαθεῖν της
λέξεως, ἀκεστίκης ἐγμενόσαντον. ὁ δὲ ὁ δῆ
κινές στον δῆν. ὁ δὲ κύριος διόδωτον δῆν. διλο-
γημένος διερχόμενος εἰς ὄμοιαν κυνέας. αἱ λα-
ρήπαντας φαλαγωτόμεθα τὰ κατὰ τὸν τό-
πον, καὶ λέγωμεν ὅτι παῖς τῷ καὶ πέτρᾳ ἡ
ταυτότητα διδασκόντων, λύσαντες διπά τῷ
διοῖσι ταῦτα την διπάταξιν τοὺς λόγους
θεοποιης, τοὺς δὲ αἰκνεούσιας, ἐπομένοι
αὐτοῖς, καὶ πεποικαστούς διπάτης τοῦτο ὀχι-
ταῦτας τοῖς λόγον ἀνίσταται εἰς την διεργο-
λην. ταῦτα κατὰ μὲν μιαν ἐσαριθμησο-
ντα διερέγοντο, διεὶς τέσμενος τῷ διποδεκορύθρων
τοντοῖσι, σώμαντων αὐτοῖς δια τῷ διπά τον εἰδυ-
μάντοις οὖδε, καὶ κορυφεύτων αὐτοῖς τοῖς κα-
δοῖς, καὶ φερούσιν, τοῦ πακολεθεντον. καὶ αἱ λ-
λοις δὲ ἔκαστοι δια μηρὸν τῷ διπά πεπαγγυμένων
τοιούτον τοντον. δια τῷ παῖς πακολεθορύθρων
πακολεθεντοις, καὶ λέγεται αὐτοῖς ταῦτα αἰναγεγαμμέ-
να. καὶ εἰς ταῦτα δὲ οἱ μείς μὲν τοιοῦτα εἰδορύθρ-
ος μηρὸν διαφέροντο παίσια καὶ βλαστέτων καὶ δι-
δασκαλοῦντο. πάντα εἰν την τῷ εἰς τὸ καταίωσαν δι-
αγγελοῦν διπίστοσον τοῦ ταῦτα τοιοῦτα δι-
πρόποτιστον. τοῦτα διεντάσαντο. τοῦ παίσιον εὐνόχλως
πολὺς δὲ οἰλθεντες την διεργούσι, καὶ ταῖς ἔξε-

Περὶ τῆς ἀνθρώπων λόγος θεραπείας.

D *De iis qui templo ejecti sunt.*

Καյεῖσθεν ὁ ἴστης εἰς Τοῖσι τῷ Φεβρ., καὶ ἔξε-
βαλε πάντας τές πολέμας καὶ σύροντας
οἱ τοῖσι εἰσὶ, καὶ τὰς ἔπειτας. ταῦτα τὸν ρόπον καὶ
οἱ νομοτρίες διαγέλλεισι μετέβησαν ἀντὶ τούτων
αἱ πόλεις διαφοραὶ εἰς Τοῖσι συκειμήρας καὶ ρέει
διηγόσασθε, δέκετος γὰρ τὸ ἀν τῷ ἔξετασθαι μέρῳ
διαγγελεῖσατά τοῦ δινατον ἦριν σαφνίσαι.
Τῷ τετάρτῳ διαγέλλεισιν ἀναγραψάντων ταῦτα
κατὰ τοτόπουν, πλείσια ταῦτα κατατὰ δινατον
εἴησιν οὐσανταίσοδεσιν εἰς τὸ κατὰ ιωάν-
νην διηγόσανταίσοδεσιν ταῦτα σαφνίσαι τοτε.
Ἐδίζεν εὖ τοι
ιερῆτες πολεμήτας βόας καὶ περβάτα, καὶ πε-
σεράς, κυπαρισσίης. εἴδε καταστράσθαι μέρη
ιεράποντα τῷ πλειστονέστερον δινάμενον εἴναι τῷ ἴστη
κυπαρισσίου περικειμήλειν, ὃν τέκεν μεν νομίζο-
μενον εἶναι πόσιον, τοσαῖτη πάρεστια, καὶ ἔχοντα

*Et intravit Iesus in Templum Dei, & ejicie- Matth. 21.
bat omnes vendentes, & clementes in Templo. 12.*
& reliqua. Extant item apud reliquos tres Evangelistas, quæcumque habentur hoc loco; quorum inter se differentiam expōnere non est hujus loci: quæ enim in eo quod explicamus Evangelio continentur, pro virili explanasse satis erit; cum quatuor Evangelistæ eadem scriperint quæ hic proposita sunt, pluribus ea pro viribus nostris perscrutatis sumus, quum Evangelium secundum Johannem interpretaremur, & quoad ejus fieri poterat, hæc excutemus: *Et invenit in Templo vendentes bo- 10b, 21.
ves, & oves, & columbas, & reliqua: ibi* non minimam hanc inter portentosas Jesu virtutes suis argumentis probamus; quia, cum pro fabri filio haberetur, ea tamen usus est confidentia, & autoritate, in

publi-

publico cœtu ē Templo eos deturbans, de A^{πέρσατο, ἐπειδὴν} quibus scriptum est: qua potestate utens ipse nationis Princeps, id non facile perfecisset, quod à Jesu actum est. Et Johannis quidem mentem, litera contextui servientes, tropologice explicavimus, quantum eam suimus asecuti: sed quoniam series postulat, ut de fœbus propositis secundum Matthei narrationem differamus, invocato sapientiæ Patre, agendum an aliquid audaci Jesu facinore dignum hic possumus depromere, videamus. Ac primum quidnam sit illud Dei Templum dicendum est, quod agnoscens Deus in Propheta dicit: *Domus mea, domus orationis vocabitur.* B^{1/a. 16.7.} Juxta circumcisionem ergo secundum carnem, & corporalia Legis festa ac sacrificia, Templum Dei existimabatur esse opificium illud ē lapidibus sensus expertibus à Salomone primum constructum, ab Esdra deinde restauratum, at post incarnationem Jesu à Romanis deum dirutum; & hæc domus orationis esse credebatur, quo everso, *Judæos*, utpote domum orationis jam non amplius habentes, privilegium itidem visitationis Dei jam amplius non habuisse necessario dicendum est, quo frui credebantur privilegio, propterea quod in orationis domo orabant, postquam Legalis cultus munia obierant. Sospitator vero noster qui actionum suarum spiritualium symbola edidit, ex eo Templo vendentes & ementes corporaliter deturbarit, numulariorum mensas, & cathedras vendentium columbas everterit, & quæ scripta extant, dixerit, ad conversionem præsentis tum forte populi, qui cum sanctam festivitatem in nomine Dei celebrauit, debuisset, venditionibus, empti nupque non in loco ejusmodi rebus idoneo, sed in Templo vacabat: hic ubi coiens, tanquam in orationis domo orare debebat, at res orationi contrarias agebat, haud fecis ac indicata mercatui domo vendens ac emens, pecunias permittans, & in cathedris vendendarum columbarum gratia sedens: *Iudæorum* autem facinoris feditatem tunc Iesus abstulerit; quando negotiantes eos, & in corporeas delicias se effundentes, cum juxta præscriptum Legis festum celebrare debuissent, reprehendit. Nunc autem conflatum ex vivis lapidibus Templum Ecclesiam esse existimo, in eaque nonnullos esse, qui non quasi in Ecclesia vivant, sed quasi secundum carnem militent; quique orationis ex vivis lapidibus constructam domum per suam nequitiam latronum speluncam faciant: quis enim postquam peccata in Ecclesia quibusdam ab iis commis-

2. Cor. 10.

3

κλησίας αμαρτανόμενα ὑπὸ τῷ νομῷ βούλευμαν ποστομὸν ἔναν τιμέτερον διστοιχο-

830

riorum, & avarorum mensas deturberet, & qui probam pecuniam vilibus ac nullius pretii numulis commutant, ut eos quorum nummos permutant, afficiant datum; ipsi vero in res necessarias pecuniam neutri quam expendant. Sunt autem alii qui in Templo Christi columbas vendunt & emunt, & principibus contra fas tradunt, eos qui sunt *simplices* sicut columbae, qui oraverunt, & dixerunt: *Quis dabit mihi pennas sicut columba, & volabo, & requiescam?* quorumque exaudita preces & acceptae sunt. Ego vero, quod de columbarum venditoribus scriptum est, his convenire existimo qui Ecclesiæ avaris, tyrannicis, inductis, & irreligiosis Episcopis, Presbyteris, vel Diaconis tradunt: quo circa de eorum tantummodo cathedris qui columbas vendebant, mentionem fecerunt Matthæus & Marcus, quas à Iesu everfas fuisse commemorant. Atque utinam hæ mente Divinæ Scripturæ accommodata audirent, qui supra cathedram Moysis federe gloriantur, & totas columbarum Ecclesiæ vendunt, easque ejusmodi præfectis tradunt, de quibus id dici potest, quod in *Jeremias à Domino profertur*: *Principes populim non me cognoverunt; filii insipientes sunt, & recordes, sapientes sunt ut faciant mala, bene autem facere nescierunt;* & quod apud *Michaæam*, opinor, his verbis *conscriptum est*: *Principes populi mei ejiciuntur de domo deliciarum fumarum:* hæ enim si audissent, columbas Christi minime profecto vendidissent, sed principes columbis parcentes, ac de earum salute sollicitos constituerent; neque circumspicientes quoniam mactato, haud fucus ac pingui columba epulaturi sint. *Ejectis autem iis*, quod venderent, atque emerent, nec non & numularis & columbarum venditoribus pudorem incutens *Iesus ex variis*, quasi ex Patris sui persona editis, scriptum esse dicit: *Domus mea domus orationis vocabitur:* nec enim aliud quidquam in Ecclesia Dei esse oportet, quam petitio nem sancti cuiuslibet operis, & visitationem Dei arcessentis, & preicationis loco apud Deum habiti, juxta quod possibile illud est: *Sine intermissione orate;* at vos orationis domum flagitiis latronum speluncam fecistis: & sapienter ad depravationem paulatim ita vergentes Ecclesiæ creditæ res comperire licet, ut à latronum spelunca in nomine Christi congregatus cœtus minime differat, ita ut illis dici queat: *Propter vos semper nomen meum blasphematur in Gentibus*

1. *Theff. 5.* *17.* *Isaia 52.5.*

δὲν σπηλαῖς λησῶν διαφέρειν τὸ ἀδροσμα συναγόμενον ἐν ὀνταλη χριστὸν ἀλλα
ἀς αὐτοῖς. δι' ὑπᾶς διὰ πάντος τὸ δόνομα με βλασφημεῖ ἐν τοῖς θυνταῖς ἐδεῖται

τεῖν πυγκινούσα τῷ σύναδει κατειλεγμένων
περὶ φιλονεκίσαι αὐτῷ σαφινέα τῆς γραφῆς
πλησιέσεγεν διηγόσας, μηπωτε οὐ μειόν
τολαμούσενι ἡ πλάκομων ζωλάζοτες, καὶ τοῖς
τὸ πωλεῖν οὐκ ἀγόρεψεν μόνον τοῖς διατελεῖσ
χολέσεις πανισταῖς περὶ μυχαῖς πεσκαρ-
τερέντες, οὐδὲ ἀπατεῖερποιός θέος λόγος εἰσιν
οἱ πωλεῖν οὐκ ἀγόρεψοντες ἐν τῷ οἴρῳ Θεέ.
οἱ δὲ μηκαλῶς διάκονοι διοικήντες τοῖς συκη-
νίαις χείματα, ἀλλ' οὐδὲ μὲν τοῖς τυπλα-
φόντες, καὶ λόγων ἡ αὐτὰ δικαιομέντες, ἀλλὰ
σεβόντες τὸν νομισμάτων πλεύτον, οὐκ χεί-
ματα, οὐ πλεύτον διοτῷ εἰς λόγον πιλαχῶν
διδούμενοι, ἔτοι ἀστοῖς κολυνθεῖσαι τραπέζας
τηνικατων ἔχοντες, αἰσκατέρεψεν οἱ ποσες. οἱ
οὐδὲ πέπονασθεντες πεπισθυμένοι Θλασ
θητοποιούμενοι περιστέρεοι, οὐδὲ περιελθό-
μενοι λακκοπτίας διεσ χρόνος καθισάντες
οὐδὲ διέχοντας, ἔτοι εἰσὶ οἱ πωλεῖν ταῖς
φεισεσ, οὐν ταῖς καθέδραις * κατέστρεψεν οἱ
ποσες. ἔτασσον τὸν τῷ Θητικατέρεψες καθέδραις
μηνὸν πλακοπατεῖσ, οὐδὲ παπάντων οὐσι πρω-
τοτασθεντες ἐν ταῖς σωμαγωγοῖς, περὶ εργά-
των μηποτε ἐτω καθέδραις Πλατηνὴ τὸν δια-
δρας, οὐδὲ ἐλθόντα τον μοναχαταρέψεν θυμί-
των, οὐδὲ οὐν καθατερέψεντος αλλὰ κατέκαστο
τὸν πλακοπατεῖσ σωμαγωγοῖς καθηματανοτασ
την περιεμένην ψαφήν, μηκέν οὐρανότερον εἰς
τετερέψεας δέσμενον, οὐ μηκατασέψεν οὐ-
τας οἱ ποσες. αλλὰ καὶ οἱ ταῦτα μετεμνόν τε καὶ
φρεπτῶν βιωπικῶν αἰγαρθμοῖς εἰς αἰγαρεσμάς
οὐ πέσεις, φρεπτῶν αισταν μηποτε ελθενό οἱ ποσες
εκβαλητεῖς ἐκ Θεέ, * οὐτε δὲ εκβελητημένοι
εδιεπίδα Θεοτελεθεῖν ἔχει, οὐτε δὲ εκβελητημένοι
τὸ οὐρανού μοιερδυνον τηνέκαιμενην γρα-
φῶν, μηποτε Ταῦτα οἱ ποσες ποιησην οὐ τῷ τῷ
διντέρων Πλανητών, οὐτε τῷ τῷ περιεδοκωμέ-
νην θεαταν κείον. εἰσελθον γὰρ εἰς τὸ οἴρον Θεός
οὐλογισταὶ επικληταὶ τῷ, οὐδὲ συνέη-
κηλοισια, οὐ δύναματι κατειλεγμένων με-
τεῖτοντείας Θάλιον, οὐδὲ οὐδὲ πόρη τῷ πω-
λεῖν οὐδὲρεψεν κατασταλας τὸ νομισμάτων
εἴην εἰ τῷ οἴρῳ Θεός * εκβαλητ. Εἰσαν δέ
τευτέλας πτηξαντες καὶ γνωμενες κολυνθεῖσας,
ελεγέντατασεντας διντῷ ταστρεψετέλας, οὐ
τῷ λογοδεῖσας δια τοῖς τῷ διεγνένον ήμαρτη-
κασι. οὐτε δὲ Ταῦτα, οὐδὲ μηποταμεθα, καθέδραις
τῷ πωλεῖν ταῖς φεισερέψεντασετέλας. οὐ δέ
πιθεῖν μη τριμοντάτων εἰδῶντες, οὐκ εἰ τῷ ναῷ διείσκετο Θεός, θαρρεῖτω, οὐτε γὰρ οὐκε-

Abus. Quod si illustrandæ Scripturæ gratia
tria eorum genera, qui hic congregati e-
rant, accurati exponenda sunt, videndum
anon qui ē populo nullis aliis quam mun-
di rebus occupantur, & vendendo solum
emendoque dediti sunt, raro autem oratio-
nibus, & quæ desiderat divinum Verbum
operibus incumbunt, iisint qui in Dei tem-
plo vendunt & emunt: Diaconi vero qui
Ecclesiæ pecunias non recte dispensant,
sed eas semper manibus contrectant, non
honeste vero administrant; sed ea quæ
vulgo divitiae existimantur esse, & pecu-
nias coacervant, ut ex iis quæ pauperum
nomine erogantur, divites hant, hi nugu-
larii sint, pecuniarum mensas habentes,
quas Servator evertit: Episcopi autem &
Presbyteri quibus priores populi sedes at-
tributæ sunt, quique totas Ecclesiæ qui-
bus minime oportet tradunt, & principes
quos non expedit constituant, ii sint
columbarum venditores, quotum mensas
peslunderunt Jesus. Unusquisque ergo
eorum qui in Cathedra Ecclesiæ sedent,
& diligunt primas cathedras in Synagogis, *Luc. xi. 44*
videat annon ita in cathedra sua sedeat, ut
quum advenerit Jesus, eam, utpote di-
gnam quæ evertatur, sit eversurus. Sed
& quisquis ex Diaconatu pecunias corra-
dit, postquam propositum Scripturæ lo-
cum animo hauserit, argentum mensis
amplius non congerat, ne eas deturbet
Jesus. Præterea quos curæ, & vita hujus
solicitudines venditionibus emptionibus
quæ implicant, caveant ne adveniens Jesus
Templo eos ejiciat, quando scilicet qui
ejectus est, eo etiam regrediendi; unde
ejectus est, spe caret. Quin etiam præ-
sentem Scripturæ locum periclitant mihi,
anon hæc in secundo adventu qui expe-
ctati divini iudicii tempore continget, actu-
rus sit Servator, aliqua mihi incertis dubia-
tatio: nam quum in templum Dei univer-
sum ingressus fuerit, totam videlicet Ec-
clesiam, quæ ex quo constituta est Eccle-
sia, in nomine Christi ad consummationem
usque sæculi perseverat, quosunque ex
ii qui in templo Dei esse creduntur, emtio-
ni, venditionique operam dedisse compe-
terit, ejiciet; quosque mensas statuissit,
& numularia rei vacasse deprehenderit,
eversis his generibus aliquis neutiquam
fuerit affinis, & in Dei templo inveniatur,
confidat ille, à Iesu enim minime ejicie-
tur, neque de rebus ad eum pertinentibus

Kkk 2

quic-

quicquam evertetur, neque quasi quilibet. A
num speluncam domum orationis fecerit,
verbis tanquam latro castigabitur; cum
penas dabunt, qui latrociniis suis, & ne-
quitia domum orationis latronum spelun-
cam fecerunt. Postquam ergo excogita-
tam à nobis, & Ecclesiæ duplici modo ap-
plicatam expositionem super hoc loco tra-
didimus, agedum, an eo quoque pacto in-
telligi possint quæ hoc habentur loco, præ-
tereire videamus. Haud secus ac Ecclesiæ,
naturaliter templum Dei est universa na-
tura ratione prædicta, ad id creata ut capiat B
gloriam Dei, quæ Paralipomenon secun-
do, & tertio Regum vila esse in Templo
post ipsius structuram narratur. Id au-
tem, quod natura suæ templum Dei
est, animam scilicet, videntibus & emen-
tibus cogitationibus, & quæcunque ad rem
numulariam pertinent attendebus nos
peccantes complevimus; atque alii item,
dum peccatis deditumsumus, videntibus &
nundinibus quidquid sanctum in anima
nostra reliquum fuit, quod erat columba,
replevimus. Qui ergo peccatis addicti
sunt, & cogitationibus, quæ latronum
similes sint, repleti sunt, iis ait Jesus;
Scriptum est, Domus mea, domus orationis
vocabitur; vos autem fecisti illam speluncam
latronum. Latrones ergo, qui domum
orationis speluncam fecerunt latronum,
Templo ejecit Jesus: at quia eadem de Jesu
sentient quæ latrones, de Jesu quidem
dixerunt: Crucifige, crucifige eum, de latro
ne autem Barabba: Dimitte nobis Barab-
bam. Quocirca ad hunc usque diem Je-
sus quidem non habent Iudei, nec enim
in Filium Dei crediderunt; at latronem
Barabbam qui de spiritualibus nequitia est,
jam comprehendunt & carcere conclusum
secum habent, quem adversum se dimitti
postulaverunt: propterea incredulo-
rum Iudæorum imperium tenet Barab-
bas latro.

2. Par. 5.14.
3. Reg. 8.11

Matth. 21.
13.

Matth. 27.
2. 21. 2. 20

βλινδόστεται ἵστος Εἰσῆς, ἐτεν τῷ αὐτού κατα-
σεωφίσει, οὐδὲ οὐ ποιήσας τὸν δικον τοπειδηγό-
σπλαγχνον ληστῶν ὀνειδιδόστεται ὡς ληστής, οὐδὲ
κολαστιστονται οὐ ποιήσασθε τῇ ἑαυτῷ ληστής,
καὶ αδικία τὸ δικον τοπειδηγός σπλαγχ-
νηστῶν * εἰσημένοις Τίνεις εἰς τὸ ἥρτον τῆς ιπ-
πετέστη ἡμῖν καὶ εἰς τὴν συκληπίαν διχος διπλού-
δεδομένης διηγέρεται, Φέρε μὲν Τάστα διδούμενη
εἰδικεστατηκείτω ταῖς τον τροπονοντος θημαῖς
ελαποντῆς συκληπίας φύσις οἰσεγινεται πάσα
λογική φύσις κατεπονδαστρεύονται χαρέσθη-
ξιν θεός, οὐδὲ οὐ γέρασται εἰ τὴ δευτέρᾳ τῇ
συδιλεπιούμενων, καὶ τῇ τεττῃ τῷ βασιλεῖ,
οφθέστης μὲν τὴν δικοδομητὴν Εἰσῶντας αὐτῷ τοῦ
διπλού φύσις οἰσεγινεται πάσεις τὴν ψυχήν, πεπλη-
καμένη οὐαίμαρτάνοντες πωλεύντων καὶ οὐ γερ-
ζόντων λογιστηρίη, καὶ ἀλλων οὐδὲ δέργυνεις πα-
τα σποκεντων διαλογιστηρίη. πεπληγακαμένης
οὐαίμαρτάνοντες, καὶ ἀλλων πωλεύντων καὶ απο-
πωλέντων εἴ τι * ἀγιον κατάλειμμα εἰπειται
C ψυχὴ ιηδούμενη γερμαντα, οὐδὲ οὐ αἰσεσερε, ληστής
εν τις οὐαίμαρτάνοντι οὐτούς, καὶ πεπληγαμένος
ληστῶν λεγιστηρίο. γέρασται, οὐδὲς μελάνης
τοπειδηγός κλινδόστεται. οὐμεῖς οὐ αὐτον πε-
ποιήσατε σπλαγχνον ληστῶν οὐ μηδεν οὐτούς τούς
ποιησαντας σπλαγχνον ληστῶν τὸν δικον τοπει-
δηγός ληστᾶς οἰσεσθαλεν εἰπειται. οὐδὲ ταύτη
ληστᾶς Φερούντες, περι μὲν οὐτούς θέματα.
σαύρας, σαύρας αὐτοῖς. περι τούς ληστῶν βασιλέας.
διπλούσον ιημῖν τὸν βασιλέαν διπλού-
χοισι γέρεντι ιδειούσι τούς μηρούς τούς εχοντας, οὐδὲ
πεπιδύναστι εἰς τὸν γόνον Εἰσῆς, εχοντας οὐ μη
έαυτῷ τὸν διπλό τῷ πιθαματικῷ τον πομπας;
βασιλέαν τὸν ληστὴν οὐδὲν κεκεκτημένον, καὶ
μιλακήν κατακεκτημένον, οὐ * κατακεκτημένον

De sanatis in Templo cæcis &
claudis.

Matth. 23. Et accesserunt ad eum cæci & claudi in Tempore & plo, & sanavit eos, & reliqua, usque ad id: Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem. Literæ sensus planus est & facilis; sed ut anagogicas interpretationes supra traditas perfecquat, in templo Dei, domo orationis, Ecclesia scilicet non omnes videre, neque omnes, ut ita loquuntur, recto pede incedere dicendum est; nam ex iis qui congregati sunt, cæci sunt nonnulli, alii vero claudi, qui quod cæxitatem &

Καὶ ἀεριζόντων ἀπὸ τοῦ φλεοῦ καὶ χωλεῖσθαι
τοῖς ιεροῖς, καὶ ἐδεσπόμενον ἀπὸ τοῦ κατεξεπειδόντος
ἢ. ἐκ σόματι τοπίων καὶ θηλαστικῶν πατητι-
σων αἰνον Ταῦρον τὸ λέξεως δῆλα. ἀπολέθεσθαι
ταῖς αεριστοδεδημέναις ἀναγκαῖς λεκτεοντι
ἐν τῷ ιερῷ Θεοῖς, τῷ ὅπῳ τὸ πεδούλησθαι, τῆς
κληπτία, τὸ πάντες εἰσι βλέποντες, οὐδὲν γε
σύνομάτιστο, δοξοποδεγνύτες. εἰσι γὰρ τινες καὶ
τοῦ φλεοῦ, καὶ ἀλλοι χωλοῖ τὰν αἴρομενοι, οἱ
πτερ

¶ prudentibus, & revelasti ea parvulis. Ita, A ἀπεκαλυψας αὐτὰ νησίους. ναὶ ὁ πατήρ ὅπερ
Pater, quoniam sic fuit, & cetera.

De fico arefacta.

Matth. 21. Et relictis illis abiit foras extra civitatem, 17. & iug. usque in Bethaniam, & quæ subnexa sunt, usque ad id: Et omnia quæcumque petierunt in oratione credentes, accepit. Quibusnam relictis ex urbe Hierosolyma excessit Jesus, è qua cum exiisset, manebat in Bethania: an sacerdotum Principibus ac Scribis populi, qui prodigia ab illo edita, & clamantes in templo pueros, ac dicentes: Oanna Filio David, viderunt, & iis nihilominus Christum laudantibus succensuerunt, proptereaque reprehensisunt, utpote qui ad id non advertissent: Ex ore infantium & lactentium perficiunt landem: Et quoniam hanc reliquit Hierosolymam, & extra civitatem fuit, idcirco corruit, & lapis super lapidem non amplius manere, imo & subverti coepit, donec omnia exsincerentur. Venit in Bethaniam, obedientia domum, Ecclesiam nimis, ubi diversatus est, & requievit; quan

Matth. 8.

20.

doquidem Hierosolyma, ubi reclinaret caput, utpote ejusmodi Principibus Sacerdotum ac Scribis eam incolentibus, non habebat Postquam autem in Bethania, obedientia scilicet domo conquevit, postquam constituta cepta est Ecclesia, & in ea conquisiti in iunctum fecit Christus, tunc in civitatem quam reliquerat, & extra quam fuerat, revertitur, & in eam revertens clivit, & visa una in via fico, quæ populi arbor erat, accessit ad eam; & nihil in ea edule, sed viantum signa invenit, folia quippe in ea erant, absque ullo fructu: tunc vero quoniam animata erat ficus, eam propterea quali debitam sibi imprecationem audiret, compellat his verbis: Nunquam tibi innascatur fructus, quamdiu perseverabit prætens aetas. Inde fit, ut sterilis existat Iudaorum Synagoga, & ad consummationem usque laceri, donec plenitudo gentium adveniat, talis erit. Exaruit autem ficus, cum inter homines humano corpore induitus & ipse Jesus etiam vivere. Videntes autem Discipuli mirati sunt dicentes: Quomodo continuo aruit ficus? anima quippe oculis arefactæ ficus mysterium viderunt, & non tam quod exaruerit, quam quod subito & derepente aruerit, obstatuerunt. Aridam enim ficum, hunc nimis Iraelis populum intuebantur; & cum arefactam derepente ficum videntes Discipuli mirarentur, quasi id quod dictum fuerat confirmans Jesus, ita respon-

Matth. 11.

18, 19.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

101.

102.

103.

104.

105.

106.

107.

108.

109.

110.

111.

112.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

125.

126.

127.

128.

129.

130.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.

144.

145.

146.

147.

148.

149.

150.

151.

152.

153.

154.

155.

156.

157.

158.

159.

160.

161.

162.

163.

164.

165.

166.

167.

168.

169.

170.

171.

172.

173.

174.

175.

176.

177.

178.

179.

180.

181.

182.

183.

184.

185.

186.

187.

188.

189.

190.

191.

192.

193.

194.

195.

196.

197.

198.

199.

200.

201.

202.

203.

204.

205.

206.

207.

208.

209.

210.

211.

212.

213.

214.

215.

216.

217.

218.

219.

220.

221.

222.

223.

224.

225.

226.

227.

228.

229.

230.

231.

232.

233.

234.

235.

236.

237.

238.

239.

240.

241.

242.

243.

244.

245.

246.

247.

248.

249.

250.

251.

252.

253.

254.

255.

256.

257.

258.

259.

260.

261.

262.

263.

264.

265.

266.

267.

268.

269.

270.

271.

272.

273.

274.

275.

276.

277.

278.

279.

280.

281.

282.

283.

284.

285.

286.

287.

288.

289.

290.

291.

292.

293.

294.

295.

296.

297.

298.

299.

300.

301.

302.

303.

304.

305.

306.

307.

308.

309.

310.

311.

312.

313.

314.

315.

316.

acutius hunc locum intelligent omnino A
prioreret linquit, quando ad alios post illos,
& cum illis accedit; sed & postquam in Be-
thania diversatus est, relicta haudquamquam
Bethania in urbem redit: in Bethania enim
erat, & in urbem redibat. Esuriens autem
Iesus, fructus Spiritus qui in justo proveni-
unt, semper capere volens; & charitas qui-
dem ejus qui illam primum Spiritus fru-
ctum profert, nec non gaudium, & pax, &
lenitas, & cætera, hæ sunt, ut ita dicam, fi-
cusi ipsius, quas esuriens comedit; quos sane
quamdiu de nobis fructus dabimus, haud
exarescimus; at quotiescumque accedenti I
ipſi & fructum comedendum quærent non
præbebimus, nobis dicetur: *Nunguam exte
fructus nascatur in sempiternum.* Nam præ-
ter jam traditam ficius explicacionem, quasi
populum ipsi significet, ad unumquemque
referri potest hæc oratio, quasi ficius sit, vel
arefacta, vel fructum ferens, & vivens, &
culta, ut majorem fructum copiam emi-
tit. Fortassis vero quemadmodum in se-

Matt. 13. 3, t;
v. seq. m

dam eccl^{esi}a ceciderunt secus viam, & venerunt volucres cali, & comederunt ea; alia autem ceciderunt in petros, & alia in spinas, & alia in terram bonam; fucus itidem varie sunt; & si in terra bona fucus sata sit, fructum fert, eumque esurienti Iesu præbet; at postquam secus viam consita fuerit, quemadmodum ea de qua id scriptum est: *Et videns fici arborē unam secus viam, Iesu ad se venienti fructum non præbet, nihil enim in fico juxta viam adhuc invenit, nisi folia tantum; idcirco quium secus viam clet quidem, sed folia tantum, at sine fructu haberet, quibus vita significationem daret, id dixit: Nunquam exte fructus nascatur in sempiternum.* Quam diu ergo ad ficum non accedit, nec fructum ejus adhuc requirit, sed dum fructum ferat fucus patienter expectat, non arecit; at cum advenierit qui fructus nostros appetit, si solam fidem pollicitationem absque fructibus habere inveniamur, confessim exarcescemus, amissa etiam ea quam nobis fidei nomine pepereramus existimatione. Ac ejusmodi homines reperire licet, qui fidelium nomen diu geslerunt, & vivere se signis improbaverunt, at aridi nihilominus omnino sunt: quos à Dei Verbo penitus recessisse & exaruisse videre est, quod fructum non dederint. Hoc sane loco exarcescit fucus quæ esurienti Iesu fructum non dedit; alia autem succidijubet, ne terram occupet.

*Luc. 13, 7. Tum vero cum arctatum aliquem vide-
rint Discipuli, postquam vivere se signifi-*

τελώς τὸ λόγον, καὶ ἔμρανθέντας. ἐντάδε μὲν δὲν ἔμρανθέντας οὐ μιδέδοκα πονῶντες τῷ ιπσοῦ καρπὸν. ἀλλα δὲ συκῆν ἐκκόπτεσθαι κελεύεται, οὐ μη τῷ γῇ καταργεῖν. Εἴθι δὲ μαρτυταὶ ἐπαν ἰδωτοὶ πνεα μητρικὸν ἔμφασιν ἔμρανθέντας, τοιούτην

450
 aridam declarari, quam vitæ specie ac si. A καὶ τῇ περιποίησι. Τοις τῷ αἰχανῷ διέξα-
 mulatione hominum minime malorum &
 deceptu facilium corda diutius decipere.
 Eximum ergo illud visum est, quod circa
 frum egit Jesus, ipsiusque Discipuli. Uni-
 cūque autem infideli, & iniquo, pro in-
 fidelitatis, ac iniquitatis rata parte mon-
 tem incumbere existimo, qui Discipulo-
 rum Jesus sermone auferatur, & in mare
 supplicii ipsius mittatur; & quæcumque in
 depreciatione petierint Jesus Discipuli cre-
 dentes, accepturos, quasi Discipulos ni-
 hil non æquum petituros, & quasi magi-
 stro obtemperantes, neque quicquam nisi
 magnum & cœleste poscentes. Dixit enim
 Discipulis suis Jesus; Magna petite, & par-
 va vobis attribucentur; & cœlestia petite,
 & terrena vobis adjicientur. At Marcus
 hanc conscribens historiam dissentientem
 aliquid, minimeque verisimile contextui
 videtur addidisse, dicens Iesum. *Quum vnde-
 set à longe sicutum habentem folia, venisse quasi
 aliquid in ea inventurum: quum venisset au-
 tem ad eam, & nihil inventisset prater folia;
 non enim fuisse tempus sicutorum. Respondentem
 dixisse ei; iam non amplius in eternum ex te
 fructum quisquam manducet.* Nam si fico-
 rum, inquiet aliquis, tempus non erat,
 quomodo ad sicutum, quasi aliquid in ea in-
 venturus Jesus accedit; & quomodo ei
 iure dixit: *Iam non amplius in eternum ex te
 fructum quisquam manducet?* Ad id dici po-
 test enumeratos apud Apostolum fructus
 Spiritus, charitatem nempe, gaudium,
 pacem, lenitatem, benignitatem, boni-
 tatem, fidem, mansuetudinem, tem-
 perantiam nonnunquam proprio suo tem-
 pore dari; at si, provocantibus licet ad
 contrarias fructuum emisione res circum-
 stantibus rebus, propter latas à Verbo in-
 gentes supperias, tunc quoque fructus
 spiritus date aliquis valet, illud vero præ-
 stantius esse. Quod autem dico, tale est;
 inter fructus Spiritus recensetur charitas,
 illius tum tempus est, quum amicitia qua
 diligimur, fructum reddere operosum non
 est; & fructus sane Spiritus est diligentem
 diligere, verum non in non-tempore ut
 ita dicam, sicutorum. At cum fidelem al-
 quis ad odium factis suis concitatervit, sive
 infidias struens, sive depravatis usque adeo
 moribus præditus, ut odio dignus videa-
 tur; justus autem ne hominem quidem
 ejusmodi odio prosequitur, sed quasi il-
 lius filius qui *Solem oriri facit super malos &
 bonos*, tum quoque eum diligit; in non
 tempore videlicet sicutorum charitatis fru-
 ctus dantis, beatus est. Idem de gaudio intel-
 ligit: gaudium enim fructum Spiritus dare,

Marc.11.13

141

Matt. 5.45

πενίατος τῷ χαράν, μαθενός εἰπεν τῷ λυπητῷ περιποίησιν

LII 2'

ORI